

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA HOSPODÁRSKEJ INFORMATIKY

Evidenčné číslo: 103002/B/2017/36086129771294980

Súvaha

(súčasť účtovnej závierky v histórii samostatného Slovenska)

Bakalárska práca

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA HOSPODÁRSKEJ INFOMATIKY

Súvaha

(súčasť účtovnej závierky v histórii samostatného Slovenska)

Bakalárska práca

Študijný program : Účtovníctvo

Študijný odbor : Účtovníctvo

Školiace pracovisko : KÚA FHI - Katedra účtovníctva a audítorstva FHI

Vedúci záverečnej práce : Ing. František Maděra, PhD.

Čestné vyhlásenie

Čestne vyhlasujem, že záverečnú prácu som vypracovala samostatne, a že som uviedla všetku použitú literatúru.

Dátum:

.....

ABSTRAKT

SZELLEOVÁ, Viktória: Súvaha ako súčasť účtovnej závierky v histórii samostatného Slovenska. – Ekonomická univerzita v Bratislave. Fakulta hospodárskej informatiky; KUA FHI – Katedra účtovníctva a audítorstva FHI. – Ing. František Madera, PhD. – Bratislava FHI, 2017, 46 s.

Cieľom záverečnej práce je analýza a hodnotenie vývoja požiadaviek slovenskej legislatívy na štruktúru, obsah a formu súvahy podnikateľských subjektov. Hraničnými stavmi pre posúdenie tohto vývoja je východiskový stav v roku 1993 a aktuálny stav.

Bakalárska práca je rozdelená do troch kapitol. Obsahuje 8 schém a 6 príloh. Prvá kapitola sa venuje priblíženiu súčasného stavu riešenej problematiky doma i v zahraničí.

V druhej kapitole, sa venujeme podrobnejšiemu priblíženiu cieľov práce. Charakterizujeme zdroje, z ktorých sme pri písaní práce vychádzali a uvádzame metódy, ktoré sme pri vypracovávaní danej problematiky používali.

V tretej kapitole opisujeme a analyzujeme vývoj požiadaviek slovenskej legislatívy na štruktúru, obsah a formu súvahy podnikateľských subjektov od východiskového roku 1993 až po súčasnosť.

Kľúčové slová: súvaha, účtovná závierka, podvojné účtovníctvo, majetok, zdroje krytia, finančná situácia

ABSTRACT

SZELLEOVÁ, Viktória: Balance sheet as a part of the statement of finances in the history of Slovakia. – University of Economics in Bratislava. Faculty of Economic Informatics; KUA FHI – Department of Accounting and Auditing. – Ing. František Madera, PhD. – Bratislava FHI, 2017, 46 s.

The aim of my bachelor thesis is to analyse and evaluate the development of the Slovak legislation requirements of the structure, content and form of the balance sheet required for entrepreneurs. In order to be able to assess the improvement of the Slovak development legislation requirements, we used relevant information from the beginning of 1993 up to present. The bachelor thesis is divided into three chapters. It contains eight diagrams and seven attachments.

The first chapter is dedicated to the current situation of this issue both in Slovakia and abroad.

The second chapter is focused more closely on the goals of the thesis. In this chapter, we also characterize the sources and methods used when writing this thesis in order to solve the issue.

In the third chapter, we describe and analyse the development of the Slovak legislation requirements of the structure, content and form of the balance sheet required for entrepreneurs from the beginning of 1993 to the present.

Keywords: balance sheet, financial statements, double-entry bookkeeping, asset, resources of settlement, financial situation

Obsah

Úvod	7
1 Súčasný stav riešenej problematiky doma i v zahraničí.....	9
1.1 Všeobecná charakteristika súvahy.....	9
1.1.1 Súvaha – výkaz o finančnej situácii	11
1.1.2 Súvaha v podmienkach Slovenskej republiky.....	12
1.1.3 Forma a štruktúra súvahy	14
1.1.4 Druhy súvah	17
1.1.5 Účtovná závierka	19
1.2 Súvaha v roku 2016	20
2 Cieľ práce, metódy skúmania a metodika práce	23
3 Výsledky práce a diskusia	25
3.1 Zmeny v systéme účtovníctva v období 1989-1991 a účtovníctvo od roku 1992	25
3.1.1 Súvaha – výkaz o finančnej situácii v roku 1993 a jej komparácia s rokom 2016	26
3.1.2 Súvaha – výkaz o finančnej situácii v období 1994 – 2002	29
3.2 Účtovníctvo od roku 2003.....	30
3.2.1 Súvaha – výkaz o finančnej situácii v roku 2003	32
3.2.2 Súvaha – výkaz o finančnej situácii v období 2004 - 2008	33
3.2.3 Súvaha – výkaz o finančnej situácii v rokoch 2009 – 2013.....	35
3.2.4 Súvaha – výkaz o finančnej situácia od roku 2015	37
3.3 Diskusia	39
Záver.....	41
Zoznam použitej literatúry.....	43
Zoznam príloh	46

Úvod

Účtovníctvo je vedná disciplína, ktorá slúži na presné a spoľahlivé zaznamenávanie informácií o účtovnej jednotke počas účtovného obdobia, aby následne mohlo, predovšetkým prostredníctvom účtovnej závierky, poskytnúť tieto informácie používateľom, ktorí tieto informácie potrebujú. Je nevyhnutné, aby informácie poskytovali verný a pravdivý obraz o skutočnosti.

Dôležitou súčasťou účtovnej závierky je súvaha, ktorá poskytuje informácie na jednej strane (strana aktív) o majetku a na druhej strane (strana pasív) o zdrojoch, z ktorých bol majetok obstaraný. Súvaha má predpísanú formu a štruktúru a má podobu účtovného výkazu, teda poskytuje informácie o majetku.

Téma Súvaha (ako súčasť účtovnej závierky v histórii samostatného Slovenska) sa zameriava na vývoj štruktúry, obsahu a formy súvahy od roku 1993. Obsahom témy je teda, analyzovať a zhodnotiť, ako sa vyvíjali požiadavky slovenskej legislatívy na štruktúru, obsah a formu súvahy podnikateľských subjektov. Súvaha musí byť zostavená podľa určitých právnych noriem, preto informácie potrebné na vypracovanie tejto bakalárskej práce boli získavané najmä zo zákonov a opatrení Ministerstva financií Slovenskej republiky, ktoré upravujú účtovníctvo.

Bakalárska práca pozostáva z troch kapitol. Prvá kapitola sa venuje súčasnému stavu riešenej problematiky doma i v zahraničí. V prvej časti prvej kapitoly sme sa zamerali na charakteristiku súvahy, popis štruktúry, obsahu a formy súvahy na základe aktuálnych legislatívnych noriem, popísali sme právne normy, ktoré pri zostavovaní účtovnej závierky (a teda aj súvahy) musia účtovné jednotky rešpektovať. Keďže súvaha je súčasťou účtovnej závierky, tak sme sa rozhodli, že do tejto kapitoly zahrnieme aj krátku charakteristiky účtovnej závierky. V druhej časti tejto kapitoly sme popísali súvahu z roku 2016, presnejšie jej štruktúru, obsah a formu. Pri písaní druhej časti prvej kapitoly sme sa opierali o opatrenia Ministerstva financií Slovenskej republiky, v ktorých sú vzory súvahy publikované.

Druhá kapitola je zameraná na určenie cieľov bakalárskej práce, ktoré sme si stanovili vopred. Ďalej sa táto kapitola venuje metódam, ktorá sme pri skúmaní danej problematiky použili. Koniec tejto kapitoly sme venovali vymedzeniu bibliografických zdrojov, ktoré sme pri vypracovávaní práce používali.

V tretej kapitole sme sa zamerali na postupné priblíženie vývoja súvahy od východiskového roku 1993 až po súčasnosť. Na úvod kapitoly sme v skratke uviedli dôvody a právne predpisy, ktoré predchádzali vytvoreniu zákona č. 563/1991 Zb. o účtovníctve. V ďalšej časti sa už venujeme analýze súvahy slovenských podnikateľských subjektov od roku 1989 až po súčasnosť.

1 Súčasný stav riešenej problematiky doma i v zahraničí

Účtovníctvo môžeme charakterizovať ako informačný systém, ktorý poskytuje verné a pravdivé informácie o skutočnostiach, ktoré sú jeho predmetom. Predmetom účtovníctva je účtovanie skutočností o účtovných prípadoch a vykazovanie týchto skutočností v účtovnej závierke.¹ Právnické osoby, ktoré majú sídlo na území Slovenska, zahraničné osoby, ktoré na území SR podnikajú alebo vykonávajú inú činnosť podľa osobitných predpisov a fyzické osoby, ktoré podnikajú resp. vykonávajú inú samostatne zárobkovú činnosť a preukazujú svoje výdavky na dosiahnutie zabezpečenie a udržanie príjmov na účely zistenia základu dane z príjmov sú povinné viesť účtovníctvo.²

Na konci každého účtovného obdobia³ účtovná jednotka zostavuje účtovnú závierku. V účtovnej závierke sa vykazujú všetky účtovné prípady, o ktorých účtovná jednotka účtovala počas účtovného obdobia. Podľa zákona o účtovníctve je účtovná závierka štruktúrovaná prezentácia skutočností, ktoré sú predmetom účtovníctva a je poskytovaná osobám, používateľom, ktorí tieto informácie potrebujú a využívajú.⁴ Súčasťou účtovnej závierky je **súvaha**, výkaz ziskov a strát a poznámky.

Súvaha je výkaz, ktorý slúži na priblíženie stavu majetku a zdrojov, z ktorých bol tento majetok financovaný.

1.1 Všeobecná charakteristika súvahy

*„Súvaha je formalizovaný prehľad majetku v členení na druhy majetku (strana aktív) a zdroje majetku (strana pasív) účtovnej jednotky v peňažnom vyjadrení ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka“.*⁵ Súvaha sa zostavuje k súvahovému dňu.

Pojem súvaha – „bilancia“ - je odvodená od latinského slova **bilanx libra**, čo v preklade znamená dvojramenná váha s dvomi miskami. Jednotlivé strany váhy sú vybalansované, ak sily, ktoré pôsobia na obidve strany sú rovnako veľké. Práve z tohto

¹ V účtovníctve sa účtuje a v účtovnej závierke sa vykazuje o stave a majetku a záväzkov, rozdiel majetku a záväzkov, o výnosoch, nákladoch, príjmoch, výdavkoch a výsledku hospodárenia. Predmetom vykazovania je aj zverejňovanie informácií o iných aktívach a iných pasívach v poznámkach.

² Na základe Zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov

³ Účtovným obdobím môže byť kalendárny alebo hospodársky rok

⁴ § 17 odsek 1 Zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov

⁵ ŠLOSÁROVÁ, A. a kol. 2016. *ÚČTOVNÍCTVO*. Wolters Kluwer : Bratislava, 2016. str. 243

poznatku vyplýva skutočnosť, že aj strany súvahy by mali byť vybalansované, t.j. mali by byť v rovnováhe.

Ramenám váhy v účtovníctve prislúchajú dve strany – ľavá strana a pravá strana. Ľavej strane sa hovorí **strana aktív** a pravej strane sa hovorí **strana pasív**.

Informácie, ktoré účtovné jednotky získavajú zo súvahy sú vyjadrené v peňažných jednotkách – eurách, t.j. každý majetok a zdroj majetku, ktorý vykazujeme v súvahe je v celých eurách. Do roku 2009 sa položky súvahy vykazovali v tisícoch slovenských korún. Súvaha teda poskytuje informácie o finančnej situácii spoločnosti (účtovnej jednotky) k určitému dátumu, v prípade riadnej účtovnej závierky je to posledný deň účtovného obdobia. Účtovná závierka sa zostavuje k tomu istému dňu ako súvaha.

Ak účtovná jednotka viedla účtovníctvo správne, tak by sa v deň, ku ktorému sa zostavuje súvaha strana aktív mala rovnať strane pasív. Platí tu teda bilančná rovnica:

MAJETOK = ZDROJE KRYTIA MAJETKU

Modifikácie základnej bilančnej rovnice:

MAJETOK = VLASTNÉ IMANIE + ZÁVAZKY

ZÁVÄZKY = MAJETOK – VLASTNÉ IMANIE

VLASTNÉ IMANIE = MAJETOK - ZÁVÄZKY

Ľavú stranu súvahy tvorí majetok. Nemôžeme povedať, že ľavú stranu súvahy tvoria aktíva, pretože pojem aktíva je spoločný názov pre majetok a iné aktíva (iné aktíva sa však v súvahe nevykazujú, uvádzajú sa len v poznámkach, pretože nespĺňajú podmienky na zaúčtovanie na účtoch hlavnej knihy). „Majetkom sú tie aktíva účtovnej jednotky, ktoré sú výsledkom minulých udalostí, je takmer isté, že v budúcnosti zvýšia ekonomické úžitky účtovnej jednotky a dajú sa spoľahlivo oceniť podľa § 24 až 28; vykazujú sa v účtovnej závierke v súvahe alebo vo výkaze o majetku a záväzkoch“⁶. V podvojnóm účtovníctve sa vykazujú v súvahe, výkaz majetku a záväzkov sa používa v jednoduchom účtovníctve.

Pravú stranu súvahy tvoria zdroje krytia majetku, t.j. vlastné imanie a záväzky. Ani v tomto prípade nemôžeme povedať, že pravú stranu súvahy tvoria pasíva, pretože pojem pasíva je spoločný názov pre vlastné imanie, záväzky a iné pasíva (iné pasíva sa však uvádzajú len v poznámkach). „Záväzkom je existujúca povinnosť účtovnej jednotky, ktorá vznikla z minulých udalostí, je pravdepodobné, že v budúcnosti zníži ekonomické úžitky účtovnej jednotky a dá sa spoľahlivo oceniť podľa § 24 až 28; vykazuje sa v účtovnej závierke v súvahe alebo vo výkaze o majetku a záväzkoch“.⁷

⁶ § 2 odsek 4a) Zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov

⁷ § 2 odsek 2b) Zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov

Vlastné imanie je rozdiel majetku a záväzkov. Pozostáva zo základného imania, emisného ážia, ostatných kapitálových fondov, zákonných rezervných fondov, ostatných fondov zo zisku, oceňovacích rozdielov z precenenia, výsledku hospodárenia minulých rokov a výsledku hospodárenia za účtovné obdobie po zdanení. Skutočnosť či je súvaha zostavená správne, teda či sa strana aktív rovná strane pasív, závisí od správnosti vedenia účtovníctva. Túto skutočnosť, teda správnosť súvahy, posudzujeme na základe uplatnených súvahových zásad a to:⁸

- Zásada jasnosti a prehľadnosti súvahy – súvahové položky musia byť vymedzené jasne, prehľadne a zrozumiteľne, jej súčasťou je aj zákaz kompenzácie majetku a záväzkov
- Zásada pravdivosti súvahy – súvaha sa zostavuje v súlade s právnymi predpismi
- Zásada súvahovej kontinuity – na údaje zo súvahy z bezprostredne predchádzajúceho účtovného obdobia nadväzujú údaje v ďalšom období

1.1.1 Súvaha – výkaz o finančnej situácii

Výbor pre medzinárodné účtovné štandardy (IASC) je predchodcom Rady pre medzinárodné účtovné štandardy (International accounting standards board – IASB), ktorý navrhuje a prijíma Medzinárodné štandardy finančného výkazníctva (IFRS) a Medzinárodné účtovné štandardy (IAS). Aby sme boli presnejší, štandardy, ktoré boli prijaté do roku 2002 sú pod názvom IAS a ostatné štandardy, teda tie, ktoré boli prijaté po roku 2002 môžeme nájsť pod názvom IFRS. Všetky IAS budú uplatňované do momentu dokiaľ nebudú zrušené resp. pozmenené.

IAS 1 – Prezentácia účtovnej závierky stanovuje základné požiadavky na účtovnú závierku. Stanovuje, aká by mala byť štruktúra, obsah alebo aktuálny základ účtovníctva. Hlavným cieľom štandardu IAS 1 je stanovenie základných zásad pre prezentáciu riadnej účtovnej závierky, aby mohla byť účtovná závierka jednej účtovnej jednotky porovnateľná z inými účtovnými závierkami. IAS 1 sa vzťahuje na všetky riadne účtovné závierky, ktoré sú zostavované v súlade s medzinárodnými štandardmi finančného výkazníctva (IFRS). IAS 1 nepredpisuje presnú formu výkazov, ale definuje minimálne informácie, ktoré musí

⁸ SOUKUPOVÁ, B. – ŠLOSÁROVÁ, A. – BAŠTINCOVÁ, A. 2004. Účtovníctvo. Bratislava : Iura Edition, 2004. str. 154

účtovná závierka a teda aj súvaha, ako jej súčasť, obsahovať. Účtovná jednotka je povinná roztriediť majetok na obežný a neobežný a zdroje krytia na vlastné imanie, dlhodobé a krátkodobé záväzky.

Minimálne požiadavky na položky súvahy: nehnuteľnosti, stroje a zariadenia; investičný nehnuteľný majetok; nehmotný majetok; finančný majetok; investície účtované s použitím metódy vlastného imania; biologický majetok; zásoby; obchodné a iné pohľadávky; peniaze a peňažné ekvivalenty; obchodné a iné záväzky; rezervy; finančné záväzky; záväzky a pohľadávky zo splatnej dane, v zmysle IAS 12 *Dane z príjmov*; odložené daňové záväzky a pohľadávky; menšinový podiel prezentovaný v rámci vlastného imania; upísané základné imanie a fondy priraditeľné vlastníkom materskej spoločnosti.⁹

Účtovná jednotka prezentuje v súvahe krátkodobý a dlhodobý majetok, ako aj krátkodobé a dlhodobé záväzky, ako oddelené klasifikácie, s výnimkou prípadov, keď prezentácia podľa likvidity poskytuje presnejšie a relevantnejšie informácie.¹⁰

1.1.2 Súvaha v podmienkach Slovenskej republiky

Základná právna norma, z ktorej vychádza každá účtovná jednotka pri zostavovaní účtovnej závierky (teda aj súvahy) je zákon o účtovníctve.¹¹ Tento zákon sa spravidla novelizuje každý rok, niekedy aj viackrát. Posledná novela zákona o účtovníctve sa uskutočnila v roku 2016.¹² Podrobnejšie sa účtovnej závierke venuje tretia časť tohto zákona.¹³ Viaceré definície tohto zákona sú prevzaté z IAS.

Na zákon o účtovníctve nadväzujú opatrenia, ktoré vydáva Ministerstvo financií Slovenskej republiky.¹⁴ Skutočnosť, že vyšlo nové opatrenie sa zverejňuje v Zbierke zákonov Slovenskej republiky. Celkové znenie opatrenia je následne publikované vo Finančnom spravodajcovi.¹⁵ Aktuálne sú v platnosti tri opatrenia upravujúce účtovnú závierku podnikateľských subjektov a to zvlášť **pre malé, veľké a mikro účtovné jednotky**.

⁹ Medzinárodný účtovný štandard 1 – Prezentácia účtovnej závierky odsek 68

¹⁰ Medzinárodný účtovný štandard 1 – Prezentácia účtovnej závierky odsek 51

¹¹ Zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov

¹² Zákonom č. 125/2016 Z. z.

¹³ Účtovnej závierke sa venuje § 17-§ 22 zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov

¹⁴ Podľa § 4 odsek 2 Zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov

¹⁵ <http://www.mfsr.sk/Default.aspx?CatID=14>

- Opatrenie MF SR z 3. decembra 2014 č. 23378/2014-74, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o individuálnej účtovnej závierke a rozsahu údajov určených z individuálnej účtovnej závierky na zverejnenie pre malé účtovné jednotky v znení opatrenia z 2. decembra 2015 č. MF/19927/2015-74
- Opatrenie MF SR z 3. decembra 2014 č. 23377/2014-74, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o individuálnej účtovnej závierke a rozsahu údajov určených z individuálnej účtovnej závierky na zverejnenie pre veľké účtovné jednotky a subjekty verejného záujmu v znení opatrenia z 2. decembra 2015 č. MF/19926/2015-74
- Opatrenie MF SR z 11. decembra 2013 č. 15464/2013-74, ktoré však bolo novelizované 24. septembra 2014 opatrením MF SR č. 18008/2014-74, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o usporiadaní, označovaní a obsahovom vymedzení položiek individuálnej účtovnej závierky a rozsahu údajov určených z individuálnej účtovnej závierky na zverejnenie pre mikro účtovné jednotky

Pri zaradovaní účtovných jednotiek do veľkostných kategórií sa testuje celková suma majetku, ktorá sa zistí zo súvahy v netto stave, čistý obrat a priemerný prepočítaný počet zamestnancov. Pri prvotnom zatriedení sa testujú tieto ukazovatele k poslednému dňu bezprostredne predchádzajúceho účtovného obdobia, teda dňu, ku ktorému účtovná jednotka zostavovala naposledy účtovnú závierku. V nasledujúcich rokoch sa však ukazovatele posudzujú za dve po sebe bezprostredne nasledujúce účtovné obdobia.

Schéma č. 1: Kritériá triedenia účtovných jednotiek do veľkostných skupín

Veľkostná skupina	Celková suma majetku netto v EUR	Čistý obrat v EUR	Priemerný prepočítaný počet zamestnancov
Mikro ÚJ	≤ 350 000	≤ 700 000	≤ 10
Malá ÚJ	≤ 4 000 000	≤ 8 000 000	≤ 50
Veľká ÚJ	> 4 000 000	> 8 000 000	> 50

Zdroj: Vlastné spracovanie

V oblasti účtovníctva nastáva postupná harmonizácia právnych aktov Slovenskej republiky s nariadeniami, smernicami a rozhodnutiami Európskej únie.¹⁶ Dôvodom je vstup Slovenskej republiky do Európskej únie v roku 2004. Európska únia vydáva smernice, z ktorých je pre nás najvýznamnejšia smernica Európskeho parlamentu a Rady

¹⁶ Právne akty Európskej únie sú zverejnené v Úradnom vestníku Európskej únie

2013/34/EÚ z 26. júna 2013 o ročných účtovných závierkach, konsolidovaných účtovných závierkach a súvisiacich správach určitých druhov podnikov, ktorou sa mení smernica Európskeho parlamentu a Rady 2006/43/ES a zrušujú smernice Rady 78/660/EHS (štvrtá smernica) a 83/349/EHS (siedma smernica). Smernice sa zaoberajú predovšetkým formálnou úpravou účtovnej závierky. Do právnych aktov Slovenskej republiky sa preberajú postupne ako vznikajú.¹⁷ Na základe tejto smernice novelizovala Slovenská republika opatrenie MF SR č. 4455/2003-92 o účtovnej závierke pre podnikateľov prijatím nového opatrenia MF SR č. 18009/2014-74, ktoré je účinné od 31.12.2014. Táto novela významne mení formát výkazov účtovnej závierky, teda i súvahy. Zavádza sa nový vzor súvahy, ktorý bol následne prevzatý vyššie spomenutými opatreniami MF SR pre malé i veľké účtovné jednotky.

1.1.3 Forma a štruktúra súvahy

Každú súvahu tvoria súvahové položky, ide o položky majetku a zdrojov krytia tohto majetku. Podľa toho, ako sú súvahové položky usporiadané rozlišujeme dve formy. Prvá forma sa označuje ako **horizontálna** alebo sa tiež nazýva ako účtovná forma súvahy a druhá je **vertikálna** tiež nazývaná ako finančná forma súvahy.

Horizontálna forma súvahy je vyjadrená v tvare písmena T a znázorňuje základnú bilančnú rovnicu. Ľavá strana súvahy, teda strana aktív, slúži na vykazovanie majetku. Na pravej strane súvahy je uvedené vlastné imanie a záväzky. Na základe horizontálnej formy súvahy je možné vyjadriť na jednej strane hodnotu majetku na druhej strane hodnotu vlastného imania a záväzkov a následne vypočítané hodnoty porovnať. Účtovné jednotky, podnikatelia, ktorí účtujú v sústave podvojného účtovníctva¹⁸, sú povinní túto formu súvahy používať (pozri schému č. 2 na nasledujúcej strane).

¹⁷ ŠLOSÁROVÁ, A. a kol. 2016. *ÚČTOVNÍCTVO*. Wolters Kluwer : Bratislava, 2016. str. 121-124

¹⁸ Podnikatelia, ktorí účtujú v sústave jednoduchého účtovníctva zostavujú analogický výkaz, ktorý sa volá výkaz o majetku a záväzkoch

Schéma č. 2: Horizontálna forma súvahy.

Strana aktív	Súvaha k 31.12	Strana pasív
Neobežný majetok	Vlastné imanie	
Obežný majetok	Závazky	
Spolu majetok	Spolu vlastné imanie a záväzky	

Zdroj: Máziková K. – Boušková D. – Mateášová M. Účtovníctvo A

Vertikálna forma súvahy je charakteristická stupnicovou formou usporiadania údajov. V tomto prípade sa jednotlivé súvahové položky (položky strany aktív a položky strany pasív) kombinujú a uvádzajú pod sebou, aby bolo možné vypočítať potrebné finančné ukazovatele. Pomocou vertikálnej formy súvahy môžeme zistiť niektoré finančné ukazovatele ako napr. pracovný kapitál – obežný majetok mínus krátkodobé záväzky. Nevýhodou tejto formy je, že tu chýba informácia o celkovej súvahovej sume.¹⁹

Každá súvaha v horizontálnej forme má svoju **vertikálnu a horizontálnu** štruktúru. Štruktúru súvahy ustanovujú opatrenia Ministerstva financií Slovenskej republiky.²⁰

„Vertikálnou štruktúrou rozumieme poradie vykazovania jednotlivých súvahových položiek majetku. Súvisí preto s členením majetku a členením zdrojov majetku pre potreby ich vykázania v súvahe“²¹ Ako vidíme v schéme č. 3 prvé miesto medzi položkami v súvahe patrí sume majetku (spolu majetok) a sume vlastného imania a záväzkov (spolu vlastné imanie a záväzky). Pri členení majetku v súvahe nás zaujíma či je majetok – obežný (A) alebo neobežný (B); dlhodobý alebo krátkodobý; hmotný, nehmotný, finančný alebo ide o pohľadávky (rímska číslica) a v poslednom rade nás zaujíma hľadisko likvidnosti. A pri členení zdrojov krytia nás zaujímajú dve hľadiská – či sú tie zdroje vlastné (A) alebo cudzie (B) a či sú dlhodobé alebo krátkodobé. Osobitnú skupiny tvorí časové rozlíšenie (C).²²

¹⁹ SOUKUPOVÁ, B. – ŠLOSÁROVÁ, A. – BAŠTINCOVÁ, A. 2004. *Účtovníctvo*. Bratislava : Iura Edition, 2004. str. 62

²⁰ Tieto opatrenia boli uvedené v podkapitole 1.1.2 (opatrenia pre malé, veľké a mikro účtovné jednotky)

²¹ ŠLOSÁROVÁ, A. a kol. 2016. *Účtovníctvo*. Bratislava : Wolters Kluwer. 2016. str. 244

²² BLAHUŠIAKOVÁ, M. 2010. *Súvaha ako súčasť účtovnej závierky*. Bratislava : Vydavateľstvo ekonóm, 2010. str. 48

Schéma č. 3: Vertikálna štruktúra súvahy.

Strana aktív	Súvaha k ...	Strana pasív
Spolu majetok A Neobežný majetok A.I Dlhodobý nehmotný majetok A.II Dlhodobý hmotný majetok A.III Dlhodobý finančný majetok B Obežný majetok B.I Zásoby B.II Dlhodobé pohľadávky B.III Krátkodobé pohľadávky B.IV Krátkodobý finančný majetok B.V Finančné účty C Časové rozlíšenie		Spolu vlastné imanie a záväzky A Vlastné imanie A.I Základné imanie A.II Emisné ážio A.III Ostatné kapitálové fondy A.IV Zákonné rezervné fondy A.V Ostatné fondy zo zisku A.VI Oceňovacie rozdiely z precenenia A.VII Výsledok hospodárenia z minulých rokov A.VIII Výsledok hospodárenia za účtovné obdobie po zdanení B Záväzky B.I Dlhodobé záväzky B.II Dlhodobé rezervy B.III Dlhodobé bankové úvery B.IV Krátkodobé záväzky B.V Krátkodobé rezervy B.VI Krátkodobé bankové úvery B.VII Krátkodobé finančné výpomoci C Časové rozlíšenie

Zdroj: Spracované na základe opatrenia MF SR č. 23377/2014-74 resp. 23378/2014-74 k účtovnej závierke pre veľké resp. malé účtovné jednotky

Pri horizontálnej štruktúre súvahy rozlišujeme horizontálnu štruktúru strany aktív a horizontálnu štruktúru súvahy strany pasív.

Horizontálna štruktúra strany aktív je zložená z údajov z bežného a bezprostredne predchádzajúceho účtovného obdobia a pozostáva okrem indikačných údajov²³ z troch stĺpcov (pozri schéma č. 4 na nasledujúcej strane):

- **Brutto za bežné účtovné obdobie** – do tejto časti sa zapíše ocenenie majetku v čase jeho nadobudnutia. V tomto ocenení nie sú zahrnuté oprávky a opravné položky k majetku; **Korekcia za bežné účtovné obdobie** - do tejto časti sa zapíše zníženie

²³ Označenie riadku, popis vecného obsahu riadku a číslo riadku

hodnoty majetku ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka (súčet oprávok a opravných položiek k majetku).

- **Netto za bežné účtovné obdobie** – rozdiel stĺpcov 1 a 2, teda Netto 2 = Brutto – Korekcia
- **Netto za bezprostredne predchádzajúce účtovné obdobie** – stav majetku prepísaný zo schválenej účtovnej závierky za bezprostredne predchádzajúce účtovné obdobie v zmysle zásoby bilančnej kontinuity.

Schéma č. 4: Horizontálna štruktúra súvahy strany aktív.

Bežné účtovné obdobie			Bezprostredne predchádzajúce účtovné obdobie
1	Brutto – časť 1	Netto 2	Netto 3
	Korekcia – časť 2		

Zdroj: Spracované na základe opatrenia MF SR č. 23377/2014-74 resp. 23378/2014-74 k účtovnej závierke pre veľké resp. malé účtovné jednotky

Hodnotové údaje strany pasív (horizontálna štruktúra strany pasív) sú prezentované okrem identifikačných údajov dvomi stĺpcami (pozri schéma č. 5). Porovnávajú sa tu hodnoty zdrojov krytia majetku za bežné a bezprostredne predchádzajúce účtovné obdobie.

Schéma č. 5: Horizontálna štruktúra súvahy strany pasív.

Bežné účtovné obdobie	Bezprostredne predchádzajúce účtovné obdobie
4	5

Zdroj: Spracované na základe opatrenia MF SR č. 23377/2014-74 resp. 23378/2014-74 k účtovnej závierke pre veľké resp. malé účtovné jednotky

1.1.4 Druhy súvah

Každý podnik zostavuje súvahu ku dňu, ktorý sa nazýva súvahový deň. Súvaha môže byť určená rôznym typom používateľom²⁴, môže byť zostavovaná z viacerých

²⁴ externí a interní používatelia

dôvodov a v rôznych časových intervaloch. Podľa týchto kritérií poznáme viacero typov súvah.

Základnou funkciou súvahy je systematizovať majetok a zdroje majetku v peňažnom vyjadrení a poskytovať informácie o finančnej situácii podniku, používateľom, ktorí tieto informácie potrebujú pre svoje rozhodovanie. Podľa toho, či sú tieto informácie určené mimo podnik alebo podniku rozlišujeme **externú** (určená napr. pre investorov, daňový úrad, dodávateľov, odberateľov) a **internú** súvahu (určená pre použitie vo vnútri podniku).

Externá súvaha – môže byť individuálna a konsolidovaná. Individuálnu súvahu zostavujú všetky účtovné jednotky. Údaje v nej vypovedajú o majetku, vlastnom imaní a záväzkoch jednej účtovnej jednotky. Konsolidovaná súvaha sa zostavuje za určitý konsolidovaný celok, t.j. skupinu účtovných jednotiek.

Ak berieme do úvahy deň, ku ktorému sa súvaha zostavuje rozlišujeme tri typy súvah a to: riadnu, mimoriadnu a priebežnú.

Riadna (ročná) súvaha – Zostavuje sa za obdobie jedného roka. Zostavuje sa teda k poslednému dňu účtovného obdobia, čím môže byť buď kalendárny alebo hospodársky rok. V prípade ak účtovná jednotka účtujúca v sústave podvojného účtovníctva využíva obdobie kalendárny rok tak sa súvaha zostavuje k 31.12. Je zložkou riadnej účtovnej závierky.

Mimoriadna súvaha je súčasťou mimoriadnej účtovnej závierky. Tento typ je menej zriedkavý a používa sa v prípade, keď nastane nejaká výnimočná situácia (pri zlúčení a pri konkurze, likvidácii účtovnej jednotky).

Priebežná súvaha sa zostavuje v priebehu účtovného obdobia, v prípade, ak si to vyžaduje určitý právny predpis (napr. zákon o bankách²⁵, zákon o burze cenných papierov²⁶ a pod.). Väčšinou sa zostavuje za štvrťrok. Okrem týchto troch typov súvah môže účtovná jednotka zostavovať aj **otváračiu súvahu** a to napr. ku dňu vzniku podniku.

Interná súvaha sa zostavuje pre samotný podnik a to z dôvodu zistenia stavu majetku a záväzkov za obdobie kratšie ako jeden rok, preto sa môže zostavovať za mesiac, štvrťrok alebo polrok.²⁷

²⁵ Zákon č. 483/2001 Z. z. o bankách

²⁶ Zákon č. 429/2002 Z. z. o burze cenných papierov

²⁷ MÁZIKOVÁ, K. – BOUŠKOVÁ, D. – MATEÁŠOVÁ, M. 2009. *Účtovníctvo A*. Bratislava : Iura Edition 2009. str. 54 - 56

1.1.5 Účtovná závierka

Účtovné prípady sa vo finančnom účtovníctve zaznamenávajú v účtovných knihách.²⁸ Po uplynutí účtovného obdobia sa jednotlivé účtovné knihy uzavrujú a zostaví sa účtovná závierka. Predtým, ako sa však zostaví účtovná závierka, sa musia vykonať uzávierkové operácie (účtovná uzávierka).

Účtovná uzávierka je činnosť, ktorá sa vykonáva ku koncu účtovného obdobia a jej výsledkom je účtovná závierka. V rámci účtovnej uzávierky účtovná jednotka vykonáva **uzávierkové práce** (inventarizácia, kontrola správnosti účtovných zápisov, kontrola verného a pravdivého zobrazenia skutočnosti, vyčíslenie a zaúčtovanie dane z príjmov a pod.), **uzatvára účtovné knihy** a následne zostavuje **účtovnú závierku**.

„Účtovná závierka je štruktúrovaná prezentácia skutočností, ktoré sú predmetom účtovníctva, poskytovaná osobám, ktoré tieto informácie využívajú“.²⁹ Zameriava sa na poskytovanie informácií o finančnej situácii a výnosnosti podniku. Všetky informácie z účtovnej závierky musia byť pre používateľov užitočné, posudzujú sa z hľadiska významnosti a je veľmi dôležité, aby boli zrozumiteľné, spoľahlivé a porovnateľné.³⁰ Pri zostavovaní účtovnej závierky je účtovná jednotka povinná dodržiavať všetky všeobecne platné účtovné zásady, ktoré sú vymedzené v právnych predpisoch a vo svojom vnútornom predpise je povinná účtovná jednotka stanoviť všetky metódy, ktoré pri uplatňovaní týchto zásad bude používať. Z hľadiska hierarchie je najvýznamnejšou všeobecne uznávanou účtovnou zásadou **zásada verného a pravdivého zobrazenia skutočnosti**. Všetky ostatné účtovné zásady musia byť uplatňované tak, aby sa neporušila táto najvyššia účtovná zásada.³¹ Účtovná závierka v podmienkach Slovenskej republiky pozostáva z troch častí:

- **Súvaha**
- Výkaz ziskov a strát
- Poznámky

Každá účtovná závierka, ktorá je zostavená na základe slovenskej právnej úpravy má predpísanú formu, štruktúru a obsah. Forma účtovnej závierky je vymedzená v opatreniach MF SR, ktorých súčasťou je vzor príslušného výkazu. Štruktúra účtovnej

²⁸ Denník a hlavná kniha – pozri § 12 Zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov

²⁹ § 17 odsek 1 Zákona č. 431/2002 o účtovníctve v znení neskorších predpisov

³⁰ § 17 odsek 9 Zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov

³¹ ŠLOSÁROVÁ, A. – BLAHUŠIAKOVÁ, M. 2017. *Analýza účtovnej závierky*. 2017. Bratislava : Wolters Kluwer 2017. str. 22

závierky je podmienená členením ukazovateľov účtovnej závierky na základe predpísaných pravidiel a obsah účtovnej závierky je daný obsahovou náplňou riadkov výkazov.³²

Funkcie účtovnej závierky:³³

- Dokumentačná funkcia – dokumentuje sa ňou stav majetku, záväzkov, vlastného imania, nákladov, výnosov, iných aktív a iných pasív
- Informačná funkcia – poskytuje informácie rôznym typom používateľov
- Kontrolná funkcia – napr. porovnávanie skutočnosti s plánmi podniku
- Podklad na výpočet daňovej povinnosti
- Je predmetom overenia audítorom

Účtovné jednotky, ktorým to prikazuje zákon zostavujú účtovnú závierku podľa Medzinárodných účtovných štandardov IAS/IFRS.³⁴

Pri problematike účtovnej závierky by bolo vhodné spomenúť dva výrazy, ktoré sú si podobné, no ich význam sa výrazne líši. Sú to pojmy „deň zostavenia účtovnej závierky“ a „deň, ku ktorému sa účtovná závierka zostavuje“. Výraz, ktorý bol uvedený ako prvý vyjadruje deň, v ktorom bol podpisový záznam pripojený k všeobecným náležitostiam účtovnej závierky a druhý výraz vyjadruje dátum, ku ktorému sa účtovná závierka zostavuje. Je uvedený na úvodnej strane každej účtovnej závierky (v prípade riadnej účtovnej závierky, kedy účtovným obdobím je kalendárny rok – 31.12).

1.2 Súvaha v roku 2016

Podnikatelia, ktorí účtujú v sústave podvojného účtovníctva sú povinný zostavovať účtovnú závierku, a teda aj súvahu, ktorá je jej súčasťou. Výkaz sa zostavuje na základe všeobecne uznávaného právneho predpisu, ktorým je opatrenie Ministerstva financií Slovenskej republiky. Ako už bolo spomenuté od roku 2015 sú to tri opatrenia, ktoré sa vyhlasujú v zbierke zákonov. Pri každej zmene požiadaviek na rozsah, obsah a formu

³² ŠLOSÁROVÁ, A. – BLAHUŠIAKOVÁ, M. 2017. *Analýza účtovnej závierky*. 2017. Bratislava : Wolters Kluwer 2017. str. 24

³³ ŠLOSÁROVÁ, A. – BLAHUŠIAKOVÁ, M. 2017. *Analýza účtovnej závierky*. 2017. Bratislava : Wolters Kluwer 2017. str. 26 – 27

³⁴ Pozri § 17a Zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov .Pozn.: Týmto aspektom sa v našej práci venovať nebudeme.

účtovnej závierky (a teda i jej súčasti, ktorou je i súvaha) sa musí vydať nový vzor, ktorý sa publikuje vo Finančnom spravodajcovi.

Od roku 2015 súvaha, výkaz ziskov a strát a poznámky aj formálne tvoria jeden celok – účtovnú závierku, t.j. nepripájajú sa k nim zvlášť podpisové záznamy. Úvodná strana vzorového tlačiva pre malé a veľké účtovné jednotky je všeobecná, vyplnia sa na nej všeobecné náležitosti ako:

- deň, ku ktorému sa zostavuje
- daňové identifikačné číslo
- identifikačné číslo
- SK NACE
- či sa jedná o malú alebo veľkú účtovnú jednotku
- obchodné meno a sídlo
- deň zostavenia a deň schválenia
- podpisové záznamy
- obdobie, za ktoré sa zostavuje
- bezprostredne predchádzajúce účtovné obdobie
- účtovná jednotka vyznačí či zostavuje riadnu, mimoriadnu resp. priebežnú účtovnú závierku.

Vzor úvodnej strany tlačiva pre mikro účtovné jednotky je veľmi podobný vzoru tlačiva pre malé a veľké účtovné jednotky. Jediná zmena je v tom, že na tomto výkaze logicky chýba časť, kde sa vyznačí či sa jedná o malú resp. veľkú účtovnú jednotku. Súvaha je vo výkaze účtovnej závierky od strany 2 po stranu 9 (pozri Príloha č. 7). Na týchto stranách sa vykazujú stavy majetku a zdrojov krytia tohto majetku. Každá strana súvahy pozostáva z určitého množstva riadkov (jeden riadok v súvahe je jedna súvahová položka), ktoré sú označené veľkými tlačеныmi písmenami, rímskymi a arabskými číslicami a po novom už aj malými tlačеныmi písmenami. V súvahe neplatí, že každá súvahová položka sa rovná jednému účtu. Na jednom riadku sa v súvahe veľakrát vykazujú rovnorodé účty a okrem nich máme v súvahe aj súčtové riadky niekoľkých úrovní. Na druhej strane sa informácie mnohých syntetických účtov môžu viazať k viacerým riadkom (napr. 314 – Poskytnuté preddavky na zásoby, krátkodobé pohľadávky, dlhodobé pohľadávky).

Na každej strane časti súvahy sa v ľavom hornom rohu uvádza označenie Súvaha Úč POD 1 – 01³⁵, ďalej sa v hornej časti každej strany uvedie daňové identifikačné číslo a čiarový kód. V spodnej časti sa uvádza názov opatrenia na základe, ktorého sa súvaha zostavuje.³⁶ Hodnotové informácie o majetku a záväzkoch sa uvádzajú v 5 stĺpcov a 145 riadkoch.³⁷ Ak je súvaha vyplnená správne tak by sa suma v riadku 01 – Spolu majetok mala rovnať sume v riadku 079 – Spolu vlastné imanie a záväzky. Takisto musí byť taká istá suma v riadku 100 – Výsledok hospodárenia za účtovné obdobie po zdanení a v riadku 061 výkazu ziskov a strát. Ak účtovná jednotka zostavuje účtovnú závierku (t.j. aj súvahu) po prvýkrát, t.j. v predchádzajúcom období ešte neexistovala, údaje sa v stĺpcoch korekcia a bezprostredne prechádzajúce účtovné obdobie nevykazujú. Pri zostavení prvej účtovnej závierky po vzniku účtovnej jednotky sa v súvahe v stĺpcoch 3 a 5 (údaje o konečných zostatkoch bezprostredne predchádzajúceho účtovného obdobia) vykazujú údaje z otváracej súvahy.³⁸ Obsahové vymedzenie položiek súvahy individuálnej účtovnej závierky nadväzuje na príslušné účty rámcovej účtovej osnovy pre podnikateľov a účty vytvorené účtovnou jednotkou v jej účtovnom rozvrhu.³⁹

³⁵ 1 – znamená označenie poradia výkazu a 01 – znamená, že sa jedná o ročný výkaz

³⁶ V súčasnosti je to opatrenie MF SR č. 18009/2014-74, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o usporiadaní, označovaní a obsahovom vymedzení položiek individuálnej účtovnej závierky a rozsahu údajov určených z individuálnej účtovnej závierky na zverejnenie pre podnikateľov účtujúcich v sústave podvojného účtovníctva

³⁷ ŠLOSÁROVÁ, A. a kol. 2016. *ÚČTOVNÍCTVO*. Wolters Kluwer : Bratislava, 2016. str. 244

³⁸ Opatrenie MF SR č. MF/23377/2014-74, § 2 odsek 2; opatrenie MF SR č. MF/23378/2014-74, § 2 odsek 2

³⁹ Opatrenie MF SR č. MF/23377/2014-74, §2 odsek 1; opatrenie MF SR č. MF/23378/2014-74, § 2 odsek 1. Pozn.: Rámcová účtová osnova pre podnikateľov je prílohou č. 1 opatrenia MF SR č. 23054/2002-92

2 Cieľ práce, metódy skúmania a metodika práce

Primárne, teda pred začatím vypracovania bakalárskej práce sme si určili cieľ, ktorý chceme dosiahnuť. Hlavným cieľom našej práce je analýza a hodnotenie vývoja požiadaviek slovenskej legislatívy na štruktúru, obsah a formu súvahy podnikateľských subjektov. Hraničnými stavmi pri posudzovaní vývoja výkazu súvahy sú roky 1993 – keď sa zo Slovenskej republiky stal samostatný štát a súčasnosť, t.j. rok 2016. Počas tohto obdobia sa situácia v Slovenskej republike podstatne zmenila, nastali určité skutočnosti, ktoré, okrem iného, ovplyvnili aj účtovníctvo. Bol to napr. vstup Slovenskej republiky do Európskej únie s čím súvisí aj postupná harmonizácia účtovníctva v SR s účtovníctvom Európskej únie.

Okrem primárneho cieľa má naša bakalárska práca aj čiastkové ciele:

- Priblíženie právnych noriem týkajúcich sa zostavovania a vyplňovania účtovnej závierky, a teda aj súvahy
- Stručná charakteristika účtovnej závierky
- Charakteristika súvahy v roku 2016
- Stručná charakteristika dôvodov zmien účtovníctva
- Analýza a porovnanie súvah vo vymedzených obdobiach samostatnej SR
- Hľadanie odpovedí na otázky, ktoré sme si položili v rámci diskusie

Na začiatku písania bakalárskej práce sme si stanovili ciele, ktoré sme cieľavedome a systematicky študovali, teda sme použili metódu pozorovania. Pri písaní sme použili aj metódu analýzy, pretože pojem súvaha je dosť široký. My sme ho museli rozobrať na menšie časti a preskúmať, teda analyzovať ho dopodrobna. V poslednej kapitole sme použili metódu porovnávania, nazývanú aj metódu komparácie, pre porovnanie súvah v jednotlivých rokoch. Ďalšími metódami, ktoré sme použili sú indukcia a dedukcia.

Zdrojom informácií pri písaní tejto bakalárskej práce boli predovšetkým zákony o účtovníctve a opatrenia Ministerstva financií Slovenskej republiky. Pracovali sme s internetovou stránkou Ministerstva financií Slovenskej republiky, keďže väčšina opatrení, z ktorých sme pri písaní práce vychádzali sú publikované i tam. Opatrenia, ktoré neboli publikované na stránke Ministerstva financií nám boli poskytnuté na základe mailovej komunikácii z archívu Ministerstva financií. Pracovali sme aj s časopisom Finančný spravodajca, ktorý je dostupný na internetovej stránke ministerstva financií.

Určité definície a teoretické východiská sme čerpali z odbornej literatúry. Pri písaní práce sme sa inšpirovali aj rôznymi odbornými staťami, ktoré sú dostupné na rôznych internetových stránkach (pozri. zoznam použitej literatúry).

3 Výsledky práce a diskusia

3.1 Zmeny v systéme účtovníctva v období 1989-1991 a účtovníctvo od roku 1992

Pád centrálnie riadeného hospodárstva v roku 1989 priniesol množstvo zmien v ekonomike ČSFR. V období rokov 1989 – 1991 prišlo okrem iného aj k miernym zmenám v oblasti účtovníctva. Právne predpisy, ktoré účinnosť nadobudli 1. januára 1990 upravovali účtovníctvo v novoutvorených podmienkach. Boli to tieto právne predpisy:

- Zákon č. 128/1989 Zb., novelizoval sa ním zákon č.21/1971 Zb. o JSSEI (Jednotná sústava sociálno-ekonomických informácií)
- Nariadenie vlády ČSFR č. 136/1989 Zb. o informačnej sústave organizácií
- Vyhláška FMF č. 23/1990 Zb. o účtovníctve; stanovovala povinnosť viesť základné a vnútropodnikové účtovníctvo – nadobúda účinnosť 1. marca 1990. Mala 11 oddielov, obsahovala spolu 62 paragrafov. Účtovnou závierkou sa zaoberal oddiel 7. Táto vyhláška bola po pár rokoch novelizovaná novým zákonom o účtovníctve⁴⁰ a bola zrušená 1. januárom 1992.
- Ďalšie vyhlášky, ktoré sa týkali účtovných osnov ako napr. výnos FMF č. j. V/24/900/1990, ktorý sa zaoberal vedením účtovníctva pri súkromnom podnikaní občanov

Dôvody zmien v účtovníctve:⁴¹

- priblížiť účtovný systém nášho štátu európskemu poňatiu, t.j. kontinentálnemu systému vedenia účtovníctva
- radikálna zmena ekonomického prostredia, išlo hlavne o zmenu vlastníckych vzťahov, daňovej sústavy a informačného systému
- zahraničný kapitál začal vstupovať na trhy Česko-slovenskej republiky
- všetky účtovné zásady, ktoré sú súčasťou vyspelých trhových ekonomík bolo potrebné prevziať do účtovníctva ČSFR

⁴⁰ Zákon č.563/1991 Zb. o účtovníctve

⁴¹ KOVANICOVÁ, D. 1993. *ABECEDA účetních znalostí pro každého*. Praha : nakladatelství TRIZONIA, 1993. str. 75

- vytvoriť predpoklady porovnateľnosti údajov z účtovníctva aj v medzinárodnom meradle
- možnosť reagovať na prechod k trhovému mechanizmu a s tým spojený rozvoj finančného trhu

„Od 1. januára 1992 vstúpil do platnosti zákon č. 563/1991 Zb. o účtovníctve, ktorý zásadným spôsobom zmenil základnú filozofiu účtovníctva v súlade so zásadami platnými pre trhovú ekonomiku.“⁴² Zaoberal sa otázkou vymedzenia základných účtovníckych pojmov, účtovných sústav, účtovných dokladov, účtovných zápisov v účtovných knihách a vykazovaní v účtovnej závierke, oceňovaní majetku a záväzkov a ich inventarizáciou. Tento zákon bol schválený Federálnym zhromaždením Českej a Slovenskej Federatívnej republiky a to 12. decembra 1991. V histórii to bol prvý zákon týkajúci sa samostatne účtovníctva. Do tých čias sa problematika účtovníctva riešila v rôznych zákonoch.

Týmto zákonom boli zrušené predošlé právne predpisy týkajúce sa účtovníctva a to:⁴³

- Nariadenie vlády ČSRR č. 136/1989 Zb. o informačnej sústave organizácií
- Vyhláška Federálneho ministerstva financií č. 155/1971 Zb. o inventarizáciách hospodárskych prostriedkov
- Vyhláška Federálneho ministerstva financií č. 21/1990 Zb. o kalkulácii
- Vyhláška Federálneho ministerstva financií č. 23/1990 Zb. o účtovníctve

3.1.1 Súvaha – výkaz o finančnej situácii v roku 1993 a jej komparácia s rokom 2016

Zo zákona č. 563/1991 Zb. o účtovníctve vyplýva, že účtovná jednotka, ktorá účtuje v sústave podvojného účtovníctva, je povinná zostavovať účtovnú závierku, ktorá pozostáva zo **súvahy**, výkazu ziskov a strát (rozpočtových organizáciách z výkazu o plnení rozpočtu) a prílohy.⁴⁴

⁴² ŠLOSÁR, R. 2008. *Dejiny účtovníctva na Slovensku*. Bratislava : Iura Edition, 2008. str. 99

⁴³ ŠLOSÁR, R. 2008. *Dejiny účtovníctva na Slovensku*. Bratislava : Iura Edition, 2008. str. 99-100

⁴⁴ Od účinnosti zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve sa súčasť účtovnej závierky zostavovaná pre potreby zverejňovania označovala už ako poznámky

*„Súvaha a zostatky účtov, ktoré obsahuje súvaha (súvahové účty), ktorými sa nasledujúce účtovné obdobie začína, musí nadväzovať na súvahu a zostatky súvahových účtov, ktorými sa predchádzajúce účtovné obdobie uzavrelo“.*⁴⁵

Súvaha z roku 1993 je regulovaná v opatrení Federálneho ministerstva financií.⁴⁶ Týmto opatrením sa určuje usporiadanie súvahových položiek a ich obsahové vymedzenie pre podnikateľov.

Ak si porovnáme súvahu zo súčasnosti a súvahu z roku 1993 dospejeme k záveru, že medzi týmito súvahami sú značné rozdiely. Prvý dôvod ich rozdielnosti je ten, že od roku 1993 uplynulo 24 rokov a druhý dôvod je ten, že sa trhovú ekonomiku neustále vyvíjala, čo spôsobilo aj vývoj a zmeny vo forme a obsahu súvahy.

Súvaha v tomto období (v roku 1993) mohla byť zostavená v **plnom rozsahu** alebo mohla mať aj **skrátenu** podobu. Táto skutočnosť závisí od toho, či účtovná jednotka účtujúca v sústave podvojného účtovníctva mala povinnosť overovať účtovnú závierku audítorom. Účtovná jednotka, ktorá mala povinnosť účtovnú závierku overovať audítorom zostavovala súvahu v plnom rozsahu a naopak účtovná jednotka, ktorá nemala povinnosť overovať účtovnú závierku audítorom zostavovala súvahu v skrátenej podobe.

Súvaha z roku 1993 mala štyri strany a bola rozdelená do 3 častí (pozri Príloha č. 1). Prvá časť je tzv. úvodná časť a obsahuje názov výkazu (napr. Súvaha v plnom rozsahu), titulok Súvaha Úč POD 1-01, deň ku ktorému sa zostavuje (nachádza sa hneď pod názvom), číslo právneho predpisu Ministerstva financií, rok a mesiac zostavenia, identifikačné číslo, názov a sídlo účtovnej jednotky. Druhá časť tohto výkazu pozostáva z aktív, t.j. zo zložiek majetku. V tejto časti sa nachádzajú stĺpce ako Brutto – prvý stĺpec, Korekcia – druhý stĺpec, Netto – tretí stĺpec a vykazujú sa v nich aktíva za bežné účtovné obdobie. V štvrtom stĺpci – Netto sa vykazujú aktíva z minulého účtovného obdobia. Tretia časť tohto výkazu pozostáva z pasív. V piatom stĺpci sa vyказuje stav pasív v bežnom účtovnom období a v šiestom stĺpci sa vyказuje stav pasív v minulom účtovnom období.

Súvaha v plnom rozsahu v roku 1993 obsahuje 110 riadkov, súvaha v skrátenej podobe obsahuje 103 riadkov. Súvaha však obsahuje aj riadky označené číslom 999 – tzv. kontrolné súčty. V súvahe sú umiestnené pod položkami aktív aj pasív a zapisuje sa do nich algebrický súčet vykázaných údajov. V časti aktív sa do tohto riadku zapisuje súčet riadkov 01 až 60. V časti pasív sa do tohto riadku zapisuje súčet riadkov 61 až 110. Strany výkazu neobsahujú označenie, daňové identifikačné číslo, údaje právneho predpisu

⁴⁵ § 19 odsek 2 zákona č. 563/1991 Zb. o účtovníctve

⁴⁶ Opatrenie Federálneho ministerstva financií č. V/1.31 388/1992

a čiarový kód. Všetky tieto náležitosti však dnešná súvaha obsahuje. Dnešná forma súvahy však neobsahuje riadky s kontrolnými súčtami a opodstatnene sa stratil aj názov „Súvaha v plnom rozsahu resp. v skrátenej podobe“.

Vďaka podrobnému porovnávaniu súvahy z východiskového roku 1993 a súvahy zo súčasnosti, teda z roku 2016 sme dospeli k záveru, že môžeme sledovať množstvo zmien týkajúcich sa názvu súvahových položiek, množstvo súvahových položiek pribudlo, ale ako sme už spomínali, boli aj také, ktoré už v súvahe zo súčasnosti nenájdeme. V nasledujúcej schéme by sme vám chceli priblížiť niektoré zmeny názvu súčtových riadkov súvahy.

Schéma č. 6: Zmena názvu niektorých súvahových položiek.

Súvaha v roku 1993	Súvaha v roku 2016
Aktíva celkom	Spolu majetok
Stále aktíva	Neobežný majetok
Nehmotný investičný majetok	Dlhodobý nehmotný majetok
Hmotný investičný majetok	Dlhodobý hmotný majetok
Finančné investície	Dlhodobý finančný majetok
Obežné aktíva	Obežný majetok
Pasíva celkom	Spolu vlastné imanie a záväzky

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe porovnávania súvah (vzor 1993 a 2016)

V nasledujúcej schéme by sme vám radi priblížili súvahu z roku 1993 v plnom rozsahu v zjednodušenej podobe. Je dôležité si všimnúť, že pohľadávky za upísané vlastné imanie sa vykazujú ako prvá položka a tvoria samostatnú položku. V časti obežné aktíva nám chýba skupinová položka „Krátkodobý finančný majetok“ a to kvôli tomu, že sa tento majetok vykazoval ako súčasť finančného majetku spolu s peniazmi a účtami v bankách. Dnes sa peniaze a účty v bankách vykazujú v skupinovej položke „Finančné účty“. „Emisné ážio“ sa vykazovalo ako súčasť skupinovej položky „Kapitálové fondy“ a „Zákonný rezervný fond“ sa vykazoval ako súčasť skupinovej položky „Fondy zo zisku“. V súčasnosti sa vykazujú ako samostatné skupinové položky. „Štatutárne fondy“ a „Ostatné fondy“ sú dnes súčasťou skupinovej položky „Ostatné fondy zo zisku“ a predtým sa vykazovali ako súčasť skupinovej položky „Fondy zo zisku“. Rezervy sa v súvahe z roku 1993 nedelili na krátkodobé a dlhodobé a „Krátkodobé finančné výpomoci“ boli

súčasťou skupinovej položky „Bankové úvery a výpomoci“. Súvaha v roku 1993 obsahovala aj súvahové položky ako „Dohadné účty“, ktoré sa nachádzali na strane aktív aj pasív ako posledná súvahová položka pred „Kontrolnými súčtami“.

Schéma č. 7: Zjednodušená forma súvahy v plnom rozsahu z roku 1993.

aktíva	pasíva
Aktíva celkom	Pasíva celkom
A. Pohľadávky za upísané vlastné imanie	A. Vlastné imanie
B. Stále aktíva	A.I. Základné imanie
B.I. Nehmotný investičný majetok	A.II. Kapitálové fondy
B.II. Hmotný investičný majetok	A.III. Fondy zo zisku
B.III. Finančné investície	A.IV. Hospodársky výsledok minulých rokov
C. Obežné aktíva	A.V. Hospodársky výsledok bežného účtovného obdobia
C.I. Zásoby	B. Cudzie zdroje
C.II. Dlhodobé pohľadávky	B.I. Rezervy
C.III. Krátkodobé pohľadávky	B.II. Dlhodobé záväzky
C.IV. Finančný majetok	B.III. Krátkodobé záväzky
D. Ostatné aktíva	B.IV. Bankové úvery a výpomoci
D.I. Časové rozlíšenie	C. Ostatné pasíva
D.II. Dohadné účty aktívne	C.I. Časové rozlíšenie
	C.II. Dohadné účty pasívne
Kontrolný súčet	Kontrolný súčet

Zdroj: Spracované na základe vzoru súvahy, ktoré je súčasťou opatrenia č. V/1.31 388/1992

3.1.2 Súvaha – výkaz o finančnej situácii v období 1994 – 2002

V roku 1994 bolo vydané Federálnym ministerstvom financií nové opatrenie⁴⁷, ktorým sa mení a dopĺňa opatrenie Federálneho ministerstva financií č. V/1-31 388/1992 z 29. decembra 1992, ktoré ustanovuje usporiadanie položiek súvahy a výkazu ziskov a strát a ich obsahové vymedzenie pre podnikateľov.

⁴⁷ Opatrenie FMF č. 65/502/1994, ktoré ustanovuje usporiadanie položiek súvahy a výkazu ziskov a strát a ich obsahové vymedzenie pre podnikateľov

Uplynutie jedného roka neprinieslo značné rozdiely vo forme súvahy. Tieto zmeny však pre podnikateľov boli veľmi významné a nezanedbateľné. Zmeny nastali v prvej časti výkazu t.j. na úvodnej strane, kde je účtovná jednotka na základe nového opatrenia povinná uviesť druh podania výkazu. Druhom podania účtovného výkazu sa rozumie:

- Riadne – podanie účtovného výkazu s riadnym daňovým priznaním
- Opravné – podanie účtovného výkazu s opravným daňovým priznaním
- Dodatočné – podanie účtovného výkazu s dodatočným daňovým priznaním
- Opakované – podanie účtovného výkazu na základe výzvy na opravu účtovného výkazu bez zmeny v daňovom priznaní

Na úvodnej strane tohto výkazu sa uvádza už aj rodné číslo, podpisové záznamy sa už neuvádzajú na poslednej strane tohto výkazu, ale po novom sa uvádzajú na titulnej strane. Na úvodnej strane sa ďalej nachádzajú vopred predtlačené kolónky pre názov a sídlo účtovnej jednotky.

Ďalšie zmeny, ktoré nastali sa týkajú druhej a tretej časti tohto výkazu. V druhej aj tretej časti sa vypúšťa text „Kontrolný súčet“ a nahrádza sa textom „Kontrolné číslo“. Zmena nastala aj pri označení tohto riadka, vypúšťa sa označenie „999“ , po novom sa používa označenie riadku „888“. Malá zmena nastala aj pri vypĺňaní položky „Základné imanie“ (v riadku 64), kde sa v stĺpci 5 nahrádza text „411 alebo 491“ textom „411 alebo +/- 491“.⁴⁸

3.2 Účtovníctvo od roku 2003

Na Slovensku bol 18. júna 2002 Národnou radou SR prijatý nový zákon č. 431/2002 Z .z. o účtovníctve, ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 2003. Prijatím tohto zákona sa zrušil predošlý zákon č. 563/1991 Zb. o účtovníctve v znení neskorších predpisov a spolu s ním boli zrušené aj všetky opatrenia Ministerstva financií SR, ktoré s ním súviseli. Zákon sa v tom čase skladal zo siedmych častí.⁴⁹

„Vypracovanie a schválenie nového zákona o účtovníctve súviselo s aproximáciou právnych noriem Slovenskej republiky s právom Európskej únie. V krajinách Európskej

⁴⁸ Opatrenie FMF č. 65/502/1994, ktorým sa ustanovuje usporiadanie položiek súvahy a výkazu ziskov a strát a ich obsahové vymedzenie pre podnikateľov.

⁴⁹ Základné a všeobecné ustanovenia; Účtovné sústavy, Účtovné doklady, Účtovné zápisy a účtovné knihy; Účtovná závierka; Spôsoby oceňovania; Inventarizácia; Účtovná dokumentácia; Záverečné ustanovenia

únie sú na koordináciu spoločenského práva v oblasti účtovníctva a audítorstva rozhodujúce smernice, ktoré vydáva Rada Európskej únie.⁵⁰ Išlo o:

- Štvrtú smernicu Rady z 25. júla 1978 o účtovnej závierke spoločnosti niektorých právnych foriem
- Siedmu smernicu Rady z 13. júna 1983 o konsolidovanej účtovnej závierke
- Ôsmu smernicu Rady z 10. apríla 1984 o požiadavkách kladených na osoby oprávnené vykonávať povinné overovanie podkladov účtovníctva

Zákon č. 431/2002 Z .z. o účtovníctve je predpísaný pre všetky účtovné jednotky a kvôli tomu sa nemôže zaoberať osobitosťami jednotlivých typov účtovných jednotiek. Národná Rada SR preto splnomocnila Ministerstvo financií SR, aby vydalo opatrenia týkajúce sa vedenia jednoduchého a podvojného účtovníctva pre rôzne účtovné jednotky a opatrenia upravujúce ich účtovné závierky. Oznámenie o vydaní opatrenia bolo publikované v Zbierke zákonov SR a nadobudli účinnosť tiež od 1. januára 2003.⁵¹

Účtovná závierka podľa tohto zákona pozostáva zo **súvahy**, výkazu ziskov a strát a z poznámok. V tomto zákone sa upravuje (nanovo definuje) individuálna aj konsolidovaná účtovná závierka.⁵² V závislosti od dátumu, ku ktorému sa účtovná závierka zostavuje, tento zákon rozlišuje riadnu, mimoriadnu a priebežnú účtovnú závierku. V ďalšej časti tohto zákona je definované, ktorá účtovná jednotka je povinná overovať účtovnú závierku audítorom.

Do časti zákona, ktorá sa týka účtovnej závierky boli prevzaté mnohé ustanovenia smerníc Rady Európskej únie. Slovenská legislatíva prevzala i ustanovenia nariadenia Európskeho parlamentu a Rady č. 1606/2002 z 19. júla 2002 pri zostavovaní konsolidovaných účtovných závierok od 1. januára 2005 a pri zostavovaní individuálnych účtovných závierok vybraných subjektov (banky, poisťovne, burza cenných papierov a iné) od 1. januára 2006.

⁵⁰ ŠLOSÁR, R. 2008. *Dejiny účtovníctva na Slovensku*. Bratislava : Iura Edition, 2008. str. 127

⁵¹ Účtovnej závierke sa venuje opatrenie MF SR č. 4455/2003-92, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o usporiadaní, označovaní a obsahovom vymedzení položiek individuálnej účtovnej závierky a rozsahu údajov z individuálnej účtovnej závierky na zverejnenie pre podnikateľov účtujúcich v sústave podvojného účtovníctva

⁵² Individuálna účtovná závierka – zostavuje sa za 1 účtovnú jednotku
Konsolidovaná účtovná závierka – zostavuje sa za konsolidovaný celok

3.2.1 Súvaha – výkaz o finančnej situácii v roku 2003

Súvaha v roku 2003 má už oveľa bližšie k dnešnej podobe súvahy a čím ďalej tým viac sa odlišuje od súvahy z roku 1993. Úvodná strana súvahy je doplnená o niektoré rozširujúce informácie a to, obdobie, za ktoré sa súvaha zostavuje a je nutné označiť typ účtovnej závierky – riadna, mimoriadna, priebežná a či je zostavená alebo schválená.

Pojmy ako súvaha v plnom rozsahu alebo skrátená podoba sa už nepoužívajú. Je platný jediný druh tlačiva pre všetky účtovné jednotky, ktoré účtujú v sústave podvojného účtovníctva (pozri Príloha č.2). Súvaha v roku 2003 mala už šesť strán, t.j. rozšírila sa o ďalšie dve strany. Zväčšil sa počet súvahových položiek z pôvodných 110 na 118 súvahových položiek a vrátane kontrolných čísiel až na 120. Práve toto bol dôvod rozšírenia počtu strán súvahy. Ďalej v súvahe v roku 2003 môžeme sledovať zmenu v názve pojmov, napr. pojem „Aktíva“ sa nahrádza pojmom „Strana aktív“ alebo pojem „Pasíva“ je nahradený pojmom „Strana pasív“. Takisto pojem „V minulom účtovnom období“ je nahradený pojmom „Bezprostredne predchádzajúce účtovné obdobie“. Veľmi zaujímavou zmenou je spojenie troch účtov – 022,023,024 (Stroje, prístroje a zariadenia; Dopravné prostriedky; Inventár) a k nim patriacich oprávok – 082,083,084 (Oprávk k strojom prístrojom a zariadeniam; Oprávky k dopravným prostriedkom; Oprávky k inventáru) do jedného samostatného účtu 022 – Samostatné hnutelné veci a súbory hnutelných vecí a 082 – Oprávky k samostatným hnutelným veciam a súborom hnutelných vecí. Odložená daňová pohľadávka sa vykazuje ako „Dlhodobá pohľadávka“, predtým sa vykazovala ako „Krátkodobá pohľadávka z obchodného styku“. Podobne aj odložený daňový záväzok sa vykazuje v časti „Dlhodobé záväzky“. Ako sme už spomínali rozšíril sa celkový rozsah súvahy, ktorý bol spôsobený nárastom počtu súvahových položiek.⁵³

⁵³ Boli však samozrejme aj položky, ktoré sa zo súvahy odstránili (Pozri schému č. 8)

Schéma č. 8: Súvahové položky, ktoré do súvahy v roku 2003 pribudli a ktoré sa naopak odstránili

Číslo riadku v súvahe	Názov súvahovej položky, ktorá pribudla	Číslo riadku v súvahe	Názov súvahovej položky, ktorá odbudla
009	Goodwill	047	Štát – odložená daňová pohľadávka
029	Pôžičky s dobou splatnosti najviac 1rok	055	Ostatné aktíva – prechodné účty aktív
030	Obstarávaný dlhodobý finančný majetok	059	Kurzové rozdiely aktíve
031	Poskytnuté preddavky na dlhodobý finančný majetok	060	Dohadné účty aktívne
036	Zákazková výroba s predpokladanou dobou ukončenia dlhšou ako 1 rok	082	Rezerva na kurzové straty
047	Odložená daňová pohľadávka	097	Štát – odložený daňový záväzok
059	Účty v bankách s dobou viazanosti dlhšou ako 1 rok	105	Ostatné pasíva – prechodné účty pasív
061	Obstarávaný krátkodobý finančný majetok	109	Kurzové rozdiely pasívne
070	Zmena základného imania	110	Dohadné účty pasívne
074	Zákonný rezervný fond (Nedeliteľný fond) z kapitálových vkladov		
077	Oceňovacie rozdiely z precenenia pri splynutí a rozdelení		
090	Krátkodobé rezervy		
092	Dlhodobé záväzky z obchodného styku		
093	Dlhodobé nevyfakturované dodávky		
099	Záväzky zo sociálneho fondu		
101	Odložený daňový záväzok		
104	Nevyfakturované dodávky		

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe porovnávania súvah (vzory 1993 a 2003)

3.2.2 Súvaha – výkaz o finančnej situácii v období 2004 - 2008

Súvaha v roku 2004 vyzerala podobne ako súvaha v predchádzajúcom roku, čiže v roku 2003. Úvodná strana od roku 2004 vyzerá ako určitý formulár, kde sa údaje

zapisujú alebo sa vyznačí jedna z možností (použitím písmena „X“). Zvýšil sa však celkový počet strán súvahy, t.j. z pôvodných šesť strán sa rozšíril na sedem, pričom každá strana tohto výkazu musí obsahovať označenie Súvaha Úč POD 1-01, identifikačné číslo (IČO), čiarový kód, číslo strany a označenie resp. číslo právneho predpisu MF SR. Súvaha v roku 2004 je veľmi jedinečná, pretože je kvôli väčšiemu priestoru zobrazená na šírku. Po obsahovej stránke sa v súvahe nič nezmenilo.⁵⁴

Opatrenie Ministerstva financií SR⁵⁵ prinieslo zmeny, ktoré sa týkajú jednotlivých výrazov vo výkaze (pozri Príloha č. 3). Toto opatrenie nadobúda účinnosť 1. januára 2005. Zmeny sa týkali textu resp. slov. Text „ovládajúca osoba“ a „ovládaná osoba“ sa vo výkaze nahrádzajú slovami „materská účtovná jednotka“ a „dcérska účtovná jednotka“. V predošlom výkaze sa v riadku 053 stretávame s textom „Sociálne zabezpečenie“, ktorý však bol nahradený textom „Záväzky zo sociálneho zabezpečenia“. Zmena nastala aj v riadku 109, kde sa text „Sociálne poistenie“ nahrádza textom „Záväzky zo sociálneho poistenia“ a v riadku 077 sa text „Oceňovacie rozdiely z precenenia pri splynutí a rozdelení“ nahrádza textom „Oceňovacie rozdiely z precenenia pri zlúčení, splynutí a rozdelení“.

Na základe opatrenia, ktoré bolo vydané Ministerstvom financií SR sa výkaz v roku 2006 zmenil len minimálne. Zmena nastala v riadku 054, kde sa za číslo účtu „345 – ostatné dane a poplatky“ vkladá čiarka a ďalšie čísla účtov „346 – Dotácie zo štátneho rozpočtu a 347 – Ostatné dotácie“, t.j. na tomto riadku sa od roku 2006 budú vykazovať aj zostatky účtov 346 a 347.⁵⁶

V roku 2007 nastala zmena vo forme súvahy a to tak, že sa vrátila k pôvodnému zobrazeniu na výšku (pozri Príloha č. 4). Po novom sa na úvodnej strane okrem identifikačného čísla uvádza aj daňové identifikačné číslo. Na každej strane výkazu sa uvádza namiesto identifikačného čísla daňové identifikačné číslo. Úvodná strana sa rozrástla o informácie o bezprostredne predchádzajúcom období a záznamy daňového úradu. V horizontálnej štruktúre súvahy sa zmenilo množstvo stĺpcov na päť a prvý stĺpec

⁵⁴ Opatrenie MF SR č. 25167/2003-92, ktorým sa mení a dopĺňa opatrenie MF SR č. 23054/2002-92, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupoch účtovania a rámcovej účtovej osnove pre podnikateľov účtujúcich v sústave podvojného účtovníctva a o zmene a doplnení niektorých opatrení

⁵⁵ Opatrenie č. 10069/2004-74, ktorým sa mení a dopĺňa opatrenie MF SR č. 23054/2002-92, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupoch účtovania a rámcovej účtovej osnove pre podnikateľov účtujúcich v sústave podvojného účtovníctva v znení opatrenia č. 25167/2003-92 a o zmene a doplnení niektorých opatrení.

⁵⁶ Opatrenie MF SR č. 26670/2005-74, ktorým sa mení a dopĺňa opatrenie MF SR zo 16. decembra 2002 č. 23054/2002-92, a ktorým sa dopĺňa opatrenie z 31. marca 2003 č. 4455/2003-92. Toto opatrenie nadobúda účinnosť od 1. januára 2006.

je rozčlenený na dve časti. Opäť sa zvýšil počet strán výkazu, z pôvodných sedem sa rozšíril na osem strán. V položkách súvahy nastala len jediná zmena, odstránil sa riadok č. 888 „Kontrolné číslo“.⁵⁷

Rok 2008 priniesol situáciu, keď boli vytvorené dve formy výkazu súvahy. Vytvorilo sa tlačivo pre riadnu a mimoriadnu súvahu a tlačivo pre priebežnú súvahu. To malo za následok, že bola z úvodnej strany riadnej a mimoriadnej súvahy odobraná rubrika priebežná účtovná závierka. Zmena v položkách súvahy nenastala.⁵⁸

3.2.3 Súvaha – výkaz o finančnej situácii v rokoch 2009 – 2013

Rok 2009 je pre Slovensko dôležitý, pretože práve v tomto roku, teda od 1. januára 2009 sa Slovensko stáva členom eurozóny. V súvahe sa už nevykazujú sumy v tisícoch slovenských korún, ale v celých eurách (pozri Príloha č. 5). Úvodná strana sa rozšírila o položku SK NACE (Štatistická klasifikácia ekonomických činností) a z časti, kde sa vyplňa obchodné meno a sídlo sa odobrala položka „právna forma účtovnej jednotky“. Na prepočet súvahových položiek zo slovenských korún na menu euro sa použije príslušný konverzný kurz. Nastala aj zmena v položkách súvahy, „Pohľadávky za upísané vlastné imanie“ sa už nevykazujú na strane aktív, vykazujú sa na strane pasív so záporným znamienkom a to v riadku 072. „Náklady budúcich období, Príjmy budúcich období, Výdavky budúcich období, Výnosy budúcich období“ sa rozčlenili na dlhodobé a krátkodobé (rovnaká situácia nastala aj pri položke „Rezervy zákonné“). Pôvodný text v riadku 090 „Krátkodobé rezervy“ sa nahradil textom „Ostatné krátkodobé rezervy“ a vykazuje sa v riadku 093. Z položky „Bankové úvery a výpomoci“ vznikli dve samostatné položky a to „Bankové úvery“ a „Krátkodobé finančné výpomoci“.⁵⁹

Súvaha v roku 2011 je ovplyvňovaná opatrením, ktoré vydalo Ministerstvo financií v roku 2010, ktoré však nadobúda účinnosť až 1. januára 2011. Do výkazu pribudli 4 nové

⁵⁷ Opatrenie MF SR z 12. decembra 2006 č. MF/25812/2006-74, ktorým sa mení a dopĺňa opatrenie MF SR č. 4455/2003-92, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o usporiadaní, označovaní a obsahovom vymedzení položiek individuálnej účtovnej závierky a rozsahu údajov z individuálnej účtovnej závierky na zverejnenie pre podnikateľov účtujúcich v sústave podvojného účtovníctva

⁵⁸ Opatrenie MF SR z 13. decembra 2007 č. MF/ 26120/2007-74, ktorým sa mení a dopĺňa opatrenie MF SR č. 4455/2003-92, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o usporiadaní, označovaní a obsahovom vymedzení položiek individuálnej účtovnej závierky a rozsahu údajov z individuálnej účtovnej závierky na zverejnenie pre podnikateľov účtujúcich v sústave podvojného účtovníctva

⁵⁹ Opatrenie MF SR z 27. novembra 2008 č. 24219/2008-74, ktorým sa mení a dopĺňa opatrenie MF SR č. 4455/2003-92, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o usporiadaní, označovaní a obsahovom vymedzení položiek individuálnej účtovnej závierky a rozsahu údajov z individuálnej účtovnej závierky na zverejnenie pre podnikateľov účtujúcich v sústave podvojného účtovníctva

položky, ktoré môžeme nájsť medzi dlhodobými a krátkodobými pohľadávkami a záväzkami a to na riadku 040, 048, 096, 108 – „Čistá hodnota zákazky“, z výkazu sa vymazali položky „Zákazková výroba s predpokladanou dobou ukončenia dlhšou ako jeden rok“ a „Zriaďovacie náklady“.⁶⁰ Tento vzor súvahy platil až do konca roku 2013 (pozri Príloha č. 6).

Novela zákona o účtovníctve, ktorá je účinná od 1. januára 2012 zriaďuje inštitút Register účtovných závierok. Register účtovných závierok je informačný systém verejnej správy, do ktorého sa vkladajú účtovné závierky, správy audítorov, výročné správy obcí a vyšších územných celkov resp. konsolidované správy vyšších územných celkov. Prvá účtovná závierka, ktorá sa do registra vkladá je zostavená k 31. decembru 2012. Ak sa však účtovná jednotka rozhodne, že tak nespraví, dopustí sa tzv. správneho deliktu, ktorý následne trestá daňový úrad.⁶¹

Všetky dokumenty, ktoré sa do tohto registra vkladajú, môžu mať podobu elektronickú alebo sa môžu vložiť aj v listinnej podobe. Účtovné závierky, ktoré sú vyhotovené v listinnej podobe sa zašlú príslušnému daňovému úradu v tejto forme, ktorý ich prevedie do elektronickej formy a zašle správcovi registra najneskôr do piatich pracovných dní. Následne správca registra (MF SR) zašle tieto dokumenty Ministerstvu spravodlivosti, ktoré ich uloží v zbierke listín obchodného registra. Individuálna účtovná závierka musí byť do registra účtovných závierok vložená najneskôr do šiestich mesiacov po dátume, ku ktorému sa účtovná závierka zostavuje. V prípade konsolidovanej účtovnej závierky sa lehota na vloženie do registra predlžuje na 1 rok. Účtovná závierka musí byť do registra vložená aj v prípade keď do dátumu, kedy sa do registra musí najneskôr vložiť nebola schválená. V tomto prípade sa doklad o schválení účtovnej závierky prikladá dodatočne a to najneskôr do piatich dní od jej schválenia.

Môže však nastať situácia, že po tom, ako už účtovná závierka bola uložená v registri otvorí účtovná jednotka účtovné knihy, z dôvodu napr. opravy chýb v účtovníctve. V tom prípade musí bez zbytočného odkladu vložiť nanovo schválenú účtovnú závierku do registra a to najneskôr do piatich dní od jej schválenia.

⁶⁰ Opatrenie MF SR z 13. decembra 2010 č. MF/25947/2010-74, ktorým sa mení a dopĺňa opatrenie MF SR č. 4455/2003-92, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o usporiadaní, označovaní a obsahovom vymedzení položiek individuálnej účtovnej závierky a rozsahu údajov z individuálnej účtovnej závierky na zverejnenie pre podnikateľov účtujúcich v sústave podvojného účtovníctva

⁶¹ Pokuta za neuloženie účtovnej závierky do registra je vo výške 2% zo sumy majetku, ktorý je vykázaný v súvahe v netto ocenení (najviac však vo výške 1 000 000 eur)

Účtovné závierky sú následne sprístupnené Ministerstvom financií vo verejnej časti registra a to prostredníctvom webového sídla elektronickou formou.⁶²

3.2.4 Súvaha – výkaz o finančnej situácia od roku 2015

V roku 2014 prebehla posledná novelizácia opatrenia MF SR č. 4455/2003-92 o účtovnej závierke podnikateľov. Bolo prijaté opatrenie MF SR č. 18009/2014-74 o účtovnej závierke podnikateľov, ktoré nadobúda účinnosť 31. decembra 2014, t.j. účtovné jednotky, ktoré zostavovali riadnu účtovnú závierku k 31. decembru 2014 už používali nový vzor účtovnej závierky. Pri účtovnej závierke, ktorá bola zostavovaná k 31. decembru 2014 však na úvodnej strane časť, kde sa uvádza informácia, či sa jedná o malú resp. veľkú účtovnú jednotku zostáva prázdna. Túto novelu opatrenia MF SR môžeme považovať za tzv. predprípravu na formát účtovnej závierky, ktorý dnes používajú veľké a malé účtovné jednotky. Účtovné jednotky sa do veľkostných skupín museli zatriediť do 1. januára 2015 (mikro účtovné jednotky, malé účtovné jednotky a veľké účtovné jednotky). Následne do opatrení⁶³, ktoré boli prijaté pre malé a veľké účtovné jednotky sa prevzal vzor súvahy z opatrenia MF SR č. 18009/2014-74 o účtovnej závierke podnikateľov. V tomto vzore vždy účtovné jednotky na úvodnej strane vyznačia či sú malými resp. veľkými účtovnými jednotkami.

Vzor účtovnej závierky sa zmenil a to tak, že všetky výkazy účtovnej závierky (súvaha, výkaz ziskov a strát, poznámky) tvoria formálne jeden celok a neprípájajú sa k nim zvlášť podpisy. Sú označované pojmom „Účtovná závierka pre podnikateľov v podvojnom účtovníctve“ (pozri Príloha č. 7).

Zmeny nastali vo finančnom majetku, kde sa súvahové položky v rámci konsolidovaného celku rozčlenia na podiely a pôžičky prepojeným účtovným jednotkám, podiely s podielovou účasťou a ostatné účtovné jednotky.⁶⁴ Do tejto časti pribudla položka „Ostatné pôžičky“ a položka „Účty v bankách s dobou viazanosti dlhšou ako jeden rok“,

⁶² TUŽINSKÝ M., *Register účtovných závierok a elektronická komunikácia*. 2011, článok je dostupný na stránke: <https://www.podnikajte.sk/dane-a-uctovnictvo/c/612/category/uctovnictvo/article/register-uctovnych-zavierok.xhtml>

⁶³ Opatrenie MF SR č. 23378/2014-74 a opatrenie MF SR č. 23377/2014-74. Pozri podkapitolu 1.1.2 – Súvaha v podmienkach Slovenskej republiky

⁶⁴ Prepojená účtovná jednotka – dve alebo viaceré účtovné jednotky v rámci skupiny; Podielová účasť – aspoň 20% na hlasovacích právach v inej spoločnosti; materská účtovná jednotka – má rozhodujúci vplyv v iných dcérskych spoločnostiach; dcérska spoločnosť – rozhodujúci vplyv má iná účtovná jednotka; skupina – materská a všetky dcérske

ktorá sem bola presunutá z časti Finančné účty. V časti „Finančné účty“ sa teda vykazujú len položky „Peniaze“ a „Účty v bankách s dobou viazanosti do jedného roku“.

„Vlastné akcie a vlastné obchodné podiely“ boli v predošlom výkaze vykazované na strane pasív, teraz sa však vykazujú ako súčasť krátkodobého finančného majetku. Po novom sa teda krátkodobý finančný majetok vyказuje v samostatnej časti a to od riadku 067 po riadok 070, pričom riadok 066 je súčtovým riadkom krátkodobého finančného majetku. Obchodné a ostatné pohľadávky sa vykazujú podrobnejšie a to v delení na prepojené účtovné jednotky, podielové účasti a ostatné. Takýto prístup k vykazovaniu sa aplikuje aj pre dlhodobé, aj pre krátkodobé pohľadávky. Na samostatnom riadku sa vykazujú „Pohľadávky z derivátových operácií“ a to na riadku 050 (záväzky z derivátových operácií v riadku 134).

V predošlom výkaze sa položky ako „Emisné ážio“, „Ostatné kapitálové fondy“, „Zákonné rezervné fondy“ a „Oceňovacie rozdiely z precenenia“ vykazovali ako súčasť položky „Kapitálové fondy“, po novom však tvoria samostatné skupinové položky. Skupinová položka „Fondy zo zisku“ sa premenovala na „Ostatné fondy zo zisku“ a vykazujú sa v nej Štatutárne a ostatné fondy.

V časti záväzky sa zmenilo poradie vykazovania, kde sa najprv vykazujú dlhodobé záväzky, dlhodobé rezervy a dlhodobé bankové úvery a následne sa vykazujú krátkodobé položky a to krátkodobé záväzky, krátkodobé rezervy, bežné bankové úvery a krátkodobé finančné výpomoci. Pri krátkodobých a dlhodobých záväzkoch sa takisto používa delenie na záväzky voči prepojeným účtovným jednotkám, záväzky v rámci podielovej účasti a ostatné účtovné jednotky. Nevyfakturované dodávky sa doteraz vykazovali na samostatnom riadku ako súčasť krátkodobých záväzkov. Od roku 2015 sa budú vykazovať na riadku záväzku, s ktorým súvisia. Rozlišujú sa „Dlhodobé bankové úvery“ a „Krátkodobé bankové úvery“.

Zmeny nenastali v častiach dlhodobého hmotného a nehmotného majetku, zásob, nerozdeleného hospodárskeho výsledku, časového rozlíšenia v aktívach aj pasívach. Z pôvodných 125 riadkov sa súvaha rozšírila na 145 riadkov.

Súvaha mikro účtovnej jednotky má podstatne menší počet riadkov. Ak si porovnáme súvahu mikro účtovnej jednotky so súvahou malej resp. veľkej účtovnej jednotky dospejeme k záveru, že vo výkaze mikro účtovnej jednotky sú niektoré údaje kumulované. Napr. „Krátkodobý finančný majetok“ sa vyказuje v rámci skupinovej položky „Finančné účty“. Ak sa pozrieme na stranu pasív tak napr. „Emisné ážio“ a „Rezervné fondy“ sa vykazujú v skupinovej položke „Kapitálové fondy“. V časti vlastného

imania sa nachádza len šesť skupinových položiek.⁶⁵ Ak účtovala mikro účtovná jednotka na účtoch časového rozlíšenia v priebehu účtovného obdobia, tak zostatky týchto účtov vykáže medzi pohľadávkami resp. záväzkami.⁶⁶ Špecifikom vykazovania mikro účtovných jednotiek je zjednodušenie, ktoré prezentuje položky majetku iba v netto hodnotách (po zohľadnení oprávok a opravných položiek). Súvaha potom nemá päť, ale iba štyri stĺpce hodnôt.

3.3 Diskusia

Cieľom záverečnej, tretej kapitoly bolo podrobné priblíženie zmien vo výkaze súvahy a zhodnotenie vplyvu týchto zmien. Postupným zberom údajov, hodnotením informácií a porovnávaním jednotlivých vzorov tlačív súvahy sme sa postupne dopracovávali k zmenám, ktoré vo výkazoch za daný časový horizont nastali. Každý podnikateľ je zodpovedný za vedenie svojho účtovníctva aj v prípade, keď ho vykonáva osoba, ktorú touto činnosťou poveril. Každá účtovná jednotka je povinná sledovať novely zákonov, opatrení a vyhlášok týkajúcich sa účtovníctva, teda aj zmien týkajúcich sa zostavovania a vyplňovania výkazu súvahy.

Pri hodnotení vykonanej komparatívnej analýzy výkazu súvahy podnikateľských subjektov v horizonte rokov 1993 – 2016 považujeme za osožné hľadať odpoveď na niekoľko otázok.

„Mali zmeny súvahy vplyv na účtovnú jednotku podnikateľa?“ Účtovná jednotka ako podnikateľ určite pocítila všetky zmeny, ktoré postupom času vo výkaze súvahy nastávali a to práve z toho dôvodu, že je zodpovedný za vedenie svojho účtovníctva. Musel neustále sledovať zmeny a novely zákonov, opatrení a vyhlášok týkajúcich sa vedenia účtovníctva a v rámci toho i samozrejme zostavovania výkazu súvahy, aby sa vyhol možným chybám, ktoré by boli v rozpore s platnou legislatívou.

„Mohla by účtovná jednotka, ktorá vedie účtovníctvo v roku 2016, vyplniť a zostaviť súvahu z roku 1993?“ Odpoveď podľa môjho názoru znie nie, pretože účtovná jednotka, ktorá vedie účtovníctvo správne a preukázateľne v roku 2016 používa rámcovú účtovú osnovu pre rok 2016. Súvaha v roku 2016 je v porovnaní so súvahou z roku 1993

⁶⁵ Základné imanie, kapitálové fondy, oceňovacie rozdiely, fondy zo zisku, neuhradený zisk alebo neuhradená strata minulých rokov a výsledok hospodárenia po zdanení

⁶⁶ Mikro účtovná jednotka nemusí účtovať na účtoch časového rozlíšenia ak sú tieto účtovné prípady stále sa opakujúce a sumy týchto účtovných prípadov sú nevýznamné

rozšírená o množstvo položiek a účtovná jednotka by nebola schopná vykázať niektoré účty vo výkaze z roku 1993.

„Aké boli hlavné dôvody zmien vo výkazoch účtovnej závierky, a teda aj súvahy?“ Zmeny v období roku 1993 súviseli s reformami, ktorými účtovníctvo v 20. storočí prešlo. Zmeny takisto súvisia aj s pádom centrálne riadeného hospodárstva v roku 1989, s faktom, že zahraničný kapitál začal vstupovať na naše trhy a s faktom, že ekonomika na Slovensku sa chcela priblížiť vyspelým trhovým ekonomikám, teda bolo potrebné prevziať účtovné zásady týchto ekonomík. Množstvo zmien súvisí aj so vstupom Slovenskej republiky do Európskej únie v roku 2004, keď nastáva postupná harmonizácia právnych aktov Slovenskej republiky s právom Európskej únie. Európska únia vydáva určité smernice a nariadenia, ktorým sa musí podriaďovať aj právna úprava účtovníctva na Slovensku, t.j. po vydaní smernice alebo nariadenia Európskou úniou má Slovenská republika určité čas, za ktorý musí zharmonizovať svoje národné právne normy s týmito smernicami a nariadeniami.

Z poznatkov, ktoré sme získali vypracovaním tejto bakalárskej práce vyplýva, že účtovná jednotka je povinná súvahu zostavovať vždy na základe aktuálneho tlačiva a na základe aktuálnych právnych predpisov a to z dôvodu, aby poskytovala verné a pravdivé informácie pre používateľov, ktorí tieto informácie používajú.

Záver

Účtovníctvo je disciplína, ktorá počas účtovného obdobia zaznamenáva informácie, ktoré sú jej predmetom a následne tieto informácie poskytuje rôznym používateľom. Informácie sú používateľom poskytované prostredníctvom účtovnej závierky, ktorej súčasťou je aj výkaz súvaha. Súvaha je výkaz, ktorý poskytuje informácie, v peňažnom vyjadrení, o finančnej situácii účtovnej jednotky pre externých a interných používateľov. Od roku 2015 tvorí súvaha, výkaz ziskov a strát a poznámky aj formálne jeden celok s účtovnou závierkou, t.j. nepripájajú sa k nim zvlášť podpisové záznamy a majú spoločnú úvodnú stranu, na ktorej sa vyplňujú všeobecné náležitosti.

Pred začatím písania bakalárskej práce sme si stanovili hlavný cieľ práce a čiastkové ciele. Hlavným cieľom bolo analyzovať a preskúmať vývoj obsahu, štruktúru a formy súvahy od východiskového roku 1993 až po súčasnosť, teda po rok 2016. Tejto problematike, teda vývoju súvahy, sme sa venovali najmä v záverečnej, tretej kapitole. Predtým sme však naplnili niektoré čiastkové ciele bakalárskej práce – venovali sme sa zberu a spracovaniu teoretických poznatkov o výkaze súvaha a zamerali sme sa na všeobecnú charakteristiku výkazu súvahy, ako aj účtovnej závierky. Pozornosť sme venovali aj priblíženiu platných právnych predpisov, ktoré regulujú vykazovanie skutočností v tomto výkaze. Pri vypracovávaní celej práce sme sa opierali hlavne o opatrenia Ministerstva financií, ktoré sú dostupné na oficiálnej webovej stránke Ministerstva financií resp. nám boli poskytnuté z archívu Ministerstva financií Slovenskej republiky. Samozrejme okrem opatrení sme informácie čerpali aj z iných právnych predpisov a odbornej literatúry.

Na záver tretej kapitoly sme sa venovali diskusii, kde sme si položili tri otázky, na ktoré sme sa snažili odpovedať.

Z výsledkov práce, teda z tretej kapitoly vyplýva, že obsah, forma a štruktúra súvahy sa počas uplynulých rokov menila veľakrát. Vývoj súvahy bol ovplyvnený zmenami v trhovej ekonomike, globalizáciou, vstupom Slovenskej republiky do Európskej únie a eurozóny s čím súvisela postupná harmonizácia účtovníctva Slovenskej republiky s účtovníctvom a požiadavkami Európskej únie. Zmeny, ktoré počas rokov vo výkaze nastali sa týkali súvahových položiek. Niektoré súvahové položky boli odstránené z výkazu a naopak iné pribudli, tým sa menil počet riadkov súvahy a aj počet strán súvahy. Ďalšie zmeny nastali na úvodnej strane, pri vyplňovaní všeobecných náležitostí. Veľmi významná zmena nastala v roku 2009, kedy sa zmenila mena, v ktorej sa skutočnosti vo

výkaze uvádzali. Do roku 2009 sa v súvahe vykazovalo v tisícoch slovenských korún a od roku 2009 sa vykazuje v celých eurách.

Dúfame, že spracovaním informácií o postupnom vývoji súvahy uľahčíme orientáciu používateľov účtovných závierok vo výkazoch súvahy v časovom horizonte 1993 až 2016. Veríme, že vypracovaním bakalárskej práce sme splnili hlavný cieľ, a že práca sa uplatní a bude prínosom pre tieto účtovné jednotky.

Zoznam použitej literatúry

Knižné zdroje:

1. BLAHUŠIAKOVÁ, M. 2010. *Súvaha ako súčasť účtovnej závierky*. Bratislava: EKONÓM, 2010. 120 s. ISBN 978-80-225-2968-6
2. KOVANICOVÁ, D. 1993. *ABECEDA účetních znalostí pro každého*. Praha: TRIZONIA, 1993. 301 s. ISBN 80-85573-09-1
3. MÁZIKOVÁ, A. – BOUŠKOVÁ, D. – MATEÁŠOVÁ, M. 2009. *Účtovníctvo A*. Bratislava: Iura Edition, 2009. 198 s. ISBN 998-80-8078-294-8
4. SAXUNOVÁ, D. 2008. *Ako správne rozumieť informáciám z účtovnej závierky*. Bratislava: Iura Edition, 2008. 210 s. ISBN 978-80-8078-189-7
5. SKLENKA, M. – ŠLOSÁROVÁ, A. – HORNICKÁ, R. – BLAHUŠIAKOVÁ, M. 2016. *Účtovníctvo podnikateľských subjektov II*. Bratislava: Wolters Kluwer s.r.o., 2016. 320 s. ISBN 978-80-8168-489-0
6. SOUKUPOVÁ, B. – ŠLOSÁROVÁ, A. – BAŠTINCOVÁ, A. 2004. *Účtovníctvo*. Bratislava: Iura Edition, 2004. 638 s. ISBN 80-8078-020-X
7. ŠLOSÁR, R. 2008. *Dejiny účtovníctva na Slovensku*. Bratislava: KPMG, 2008. 234 s. ISBN 978-80-8078-227-6
8. ŠLOSÁROVÁ, A. 2014. *Analýza účtovnej závierky*. Bratislava: EKONÓM, 2014. 520 s. ISBN 978-80-225-3800-8
9. ŠLOSÁROVÁ, A. – BLAHUŠIAKOVÁ, M. 2017. *Analýza účtovnej závierky*. Bratislava: Wolters Kluwer 2017. 440 s. ISBN 978-80-8168-589-7
10. ŠLOSÁROVÁ, A. a kol. 2016. *Účtovníctvo*. Bratislava: Wolters Kluwer s.r.o., 2016. 293 s. ISBN 978-80-8168-444-9
11. ŠLOSÁROVÁ, A. 2011. A kol. *Účtovníctvo*. Bratislava: Iura Edition, 2014. 290 s. ISBN 978-80-8078-418-8
12. PATAKY, J. 2004. *Základy účtovníctva*. Nitra: Slovenská poľnohospodárska univerzita, 2004. 212 s. ISBN 80-8069-460-5

Právne normy:

1. Vyhláška Federálneho ministerstva financií č. 155/1971 Zb. o inventarizáciách hospodárskych prostriedkov
2. Vyhláška Federálneho ministerstva financií č. 21/1990 Zb. o kalkulácii
3. Vyhláška Federálneho ministerstva financií č. 23/1990 Zb. o účtovníctve
4. Nariadenie vlády ČSRR č. 136/1989 Zb. o informačnej sústave organizácií
5. Vyhláška FMF č. 23/1990 Zb. o účtovníctve
6. Zákon č. 128/1989 Zb., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 21/1971 Zb. o jednotnej sústave sociálno-ekonomických informácií

7. Zákon č. 563/1991 Zb. o účtovníctve v znení neskorších predpisov
8. Zákon č. 483/2001 Z. z. o bankách v znení neskorších predpisov
9. Zákon č. 429/2002 Z. z. o burze cenných papierov v znení neskorších predpisov
10. Zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov
11. Opatrenie Federálneho Ministerstva financií Slovenskej republiky č. V/1.31 388/1992, ktorým sa ustanovuje usporiadanie položiek súvahy, výkazu ziskov a strát a ich obsahové vymedzenie pre podnikateľov
12. Opatrenie č. 65/502/1994, ktorým sa mení a dopĺňa opatrenie Federálneho ministerstva financií č. V/1-31 388/1992, ktorým sa ustanovuje usporiadanie položiek súvahy, výkazu ziskov a strát a ich obsahové vymedzenie pre podnikateľov
13. Opatrenie MF SR č. 4455/2003-92, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupoch účtovania a rámcovej účtovej osnove pre podnikateľov, ktorý účtujú v sústave podvojného účtovníctva v znení neskorších predpisov
14. Nariadenie (ES) č. 1606/2002 Európskeho parlamentu a Rady z 19. júla 2002 o uplatňovaní medzinárodných účtovných noriem
15. Opatrenie MF SR č. 23054/2002-92, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupoch účtovania a rámcovej účtovej osnove pre podnikateľov, ktorý účtujú v sústave podvojného účtovníctva v znení neskorších predpisov
16. Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2013/34/EÚ o ročných účtovných závierkach, konsolidovaných účtovných závierkach a súvisiacich správach určitých druhov podnikov, ktorou sa mení smernica Európskeho parlamentu a Rady 2006/43/ES a zrušujú sa smernice Rady 78/660/EHS a 83/349/EHS.
17. Opatrenie MF SR č. 15464/2013-74, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o individuálnej účtovnej závierke a rozsahu údajov určených z individuálnej účtovnej závierky na zverejnenie pre mikro účtovné jednotky v znení neskorších predpisov
18. Opatrenie MF SR č. 23377/2014-74, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o individuálnej účtovnej závierke a rozsahu údajov určených z individuálnej účtovnej závierky na zverejnenie pre veľké účtovné jednotky a subjekty verejného záujmu
19. Opatrenie MF SR č. 23378/2014-74, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o individuálnej účtovnej závierke a rozsahu údajov z individuálnej účtovnej závierky na zverejnenie pre malé účtovné jednotky

Odborné články:

VARMUSOVÁ Z., *Účtovná závierka v podvojnóm účtovníctve v roku 2017 (za rok 2016).*

Článok je dostupný na: <https://www.podnikajte.sk/dane-a-uctovnictvo/c/3085/category/uctovnictvo/article/uctovna-zavierka-podvojne-uctovnictvo-za-2016.xhtml>

HANOVÁ E., *Účtovná závierka v podvojnóm účtovníctve za rok 2014.* Článok je

dostupný na: <https://www.podnikajte.sk/dane-a-uctovnictvo/c/1911/category/uctovnictvo/article/zavierka-podvojne-2014.xhtml>

BENKO J., *Veľkostné kategórie účtovných jednotiek od roku 2015 a účtovná závierka.*

Článok je dostupný na: <https://www.podnikajte.sk/dane-a-uctovnictvo/c/1876/category/uctovnictvo/article/velkostne-kategorie-2015.xhtml>

BENKO J., *Mikro účtovná jednotka.* Článok je dostupný na:

<https://www.podnikajte.sk/dane-a-uctovnictvo/c/1750/category/uctovnictvo/article/mikro-uctovna-jednotka.xhtml>

FARKAŠ R., *Zmeny v účtovných predpisoch k 31.decembru 2014 a 1.januáru 2015.*

Článok je dostupný na: <http://www.cfo.sk/articles/zmeny-v-uctovnych-predpisoch-k-31-decemu-2014-a-1-januaru-2015#.WN5WbVXyjIW>

TUŽINSKÝ M., *Register účtovných závierok a elektronická komunikácia. 2011.* Článok je

dostupný na: <https://www.podnikajte.sk/dane-a-uctovnictvo/c/612/category/uctovnictvo/article/register-uctovnych-zavierok.xhtml>

Finančný spravodajca. Dostupné na : <http://www.mfsr.sk/Default.aspx?CatID=14>

Webové stránky:

<http://www.finance.gov.sk/>

<http://www.zakonypreludi.sk/>

<http://www.epi.sk/>

<http://www.daneauctovnictvo.sk>

<http://www.wolterskluwer.sk>

Zoznam príloh

Príloha č. 1: Súvaha – 1993

Príloha č.2: Súvaha – 2003

Príloha č. 3: Súvaha – 2005

Príloha č. 4: Súvaha – 2007

Príloha č. 5: Súvaha – 2009

Príloha č. 6: Súvaha – 2011 – 2013

Príloha č. 7: Súvaha 2014 – 2016